

s. 12 – 13

Seniorze, odbierz niezbędnik

**Wyniki WBO – zobacz,
jakie projekty zostaną
zrealizowane**

/ s. 3

**Poznaj listę radnych
wybranych na twoim
osiedlu**

/ s. 15 – 18

**Катерина Бабкіна
з нагородою
«Angelus»**

/ s. 22

Głos Prezydenta

Szanowni Państwo,

dużo dobrych rzeczy zadziało się w minionym tygodniu we Wrocławiu. Rozstrzygnęliśmy, na co przeznaczymy środki z budżetu obywatelskiego, wybraliśmy radnych osiedlowych – mogą mówić także za siebie, bo jako wrocławianin brałem udział w obu głosowaniach.

Dziękuję raz jeszcze wszystkim tym, którzy zdecydowali się w wyborach wystartować, gratuluję tym, którym udało się uzyskać mandat, ale zachęcam do dalszej osiedlowej aktywności wszystkich kandydatów. Jestem wdzięczny także tym, którzy po prostu poszli oddać swój głos. Marzę, aby frekwencja w tych wyborach rosła z każdą kolejną kadencją. Myślę, że wszystkie szczeble

samorządu, także te niższe, to nie tylko ważny element uzupełniający działania miasta, ale również pewna szkoła przygotowująca do startu w wyborach do rady miejskiej. Cieszę się zawsze, gdy osoby chcące wpływać na rozwój miasta, decydują się na przejmowanie za nie odpowiedzialności, także poprzez podanie się procesowi wyborczemu.

Ten tydzień jest ważny dla mnie z innego jeszcze powodu. Trzy lata temu, 21 października 2018 r., powierzyli mi Państwo pełnienie obowiązków prezydenta Wrocławia. Pamiętam dobrze tamten dzień, wielką radość z tego, że zaproponowana Państwu wizja naszego miasta, rzeczywiście okazała się naszą wspólną, a zarazem poczucie ogromnej odpowiedzialności, żeby

stojącym przede mną zadaniom sprostać.

Dziś mogę powiedzieć z całą pewnością jedno – nie żałuję żadnego z dni, w których przyszło mi pełnić obowiązki prezydenta. To dzięki Państwu, dzięki Państwa otwartości, życzliwości, uśmiechom, owszem, także trudnym rozmowom, które prowadzą do rozwiązywania problemów, ciągle czuję ogromną radość z każdego dnia, w którym rozpoczynam swoją pracę dla Wrocławia. Bardzo Państwu za to dziękuję!

Jacek Sutryk
 prezydent Wrocławia

Pogoda

W 2022 roku będzie głośno o Wandzie Rutkiewicz

Polska himalaistka zdobyła Mount Everest jako 3. kobieta w historii i 1. Europejka. Z okazji 30. rocznicy jej śmierci Sejm RP ustanowił 2022 rokiem Wandy Rutkiewicz. Miłością do wspinaczki zapalała na Dolnym Śląsku. Najpierw jeździła z ojcem na Ślężę koło Wrocławia, później w Sokoliki w Rudawach Janowickich. W sumie zdobyła 8 z 14 ośmiotysięczników: Nangę Parbat, K2, Annapurnę, Gaszerbrum II, Gaszerbrum I, Czo Oju i Sziszapangmę. Niewiele jej zabrakło do sięgnięcia po Koronę Himalajów i Karakorum. 12.05.1992 r. z Carlosem Carsolio rozpoczęła atak szczytowy na Kanczendzondę. Carsolio zdobył szczyt, a Rutkiewicz zbierała siły, aby wejść na wierzchołek dzień później. Nikt już więcej jej nie zobaczył. Uznano ją za zaginioną, a w 1996 r. za zmarłą. Ciało nigdy nie odnaleziono. Rutkiewicz upamiętnia we Wrocławiu mural autorstwa Marty Frej (na kamienicy przy pl. Legionów 4).

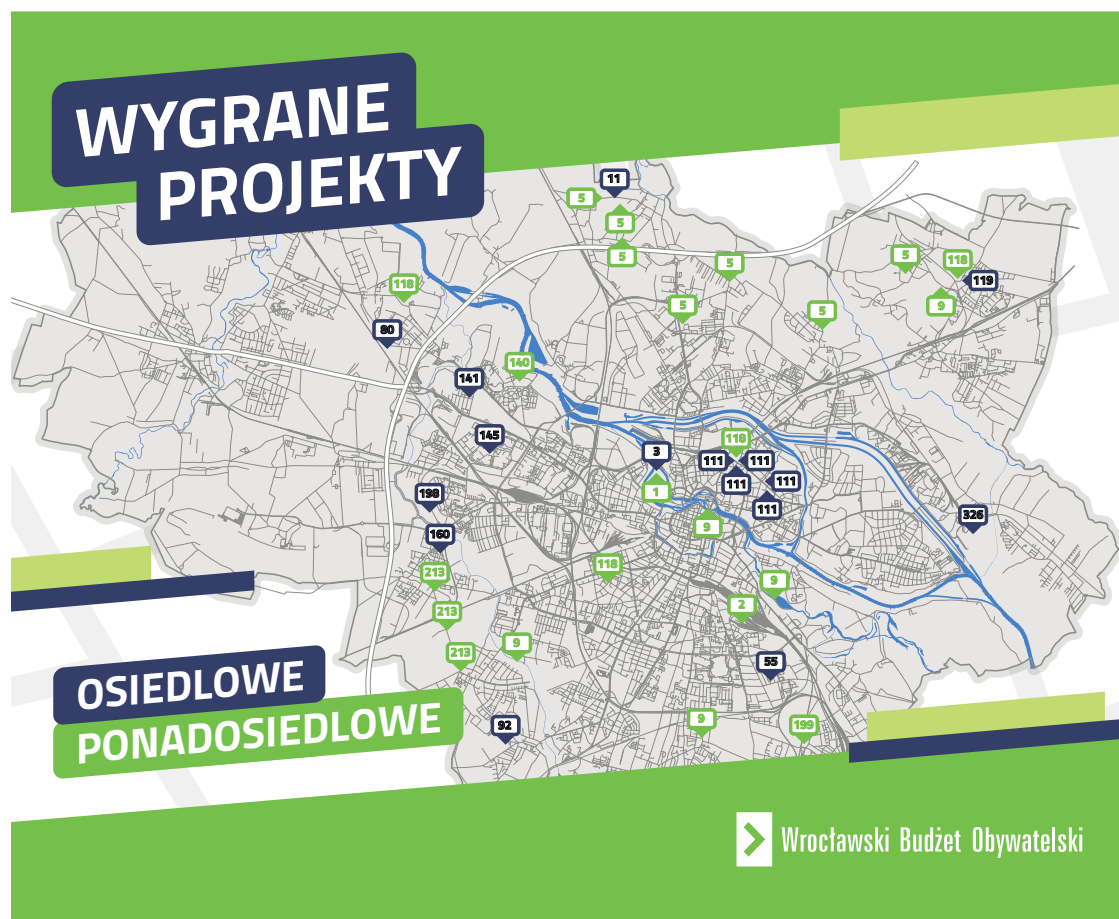
Wrocławianie chcą zazielenić miasto

Zieleń to życie, ruch to zdrowie – Gajowice, Maślice, Ołbin i Zakrzów – parki, rekreacja i zieleń w całym mieście – tak nazywa się projekt, który uzyskał rekordową liczbę głosów w tegorocznej 9. edycji Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego. Zagłosowało 89 933 wrocławian. Wybrali oni 12 inicjatyw osiedlowych i 8 ponadosiedlowych za 25 mln zł.

W 2021 r. wyraźnie gramy w zielone – zarówno w projektach lokalnych, jak i ogólnowrocławskich. Aż 12 z 20 zwycięskich projektów osiedlowych pochodzi z kategorii zieleń i rekreacja. Potem już jest dość równo: 3 w kategorii place zabaw, 2 – piesze/rowerowe, 1 – drogowe, 1 – rewitalizacja, 1 – inne.

12 zwycięskich projektów osiedlowych (liczba głosów w nawiasie):

- 80** Park Maślicki Etap II. Aktualizacja realizacji projektowej. Projekty placów zabaw i ścieżek. Realizacja etapu I (3414)
- 141** Wesoła górką – zielone skwery Pilczyc, etap II (3404)
- 11** Przebudowa ul. Kminkowej (etap I), zieleń na osiedlowych ulicach (3280)
- 145** Park Leonarda da Vinci na Gądowie Małym – etap IV i dokończenie wygranych projektów (3248)
- 3** Park Mieszkański – Strefa Aktywna pomiędzy Nadodrziem i Szczepinem (3080)
- 119** Dobra Pumptrack – budowa toru dla rowerzystów i użytkowników hulajnóg przy rzece Dobrej na terenie Wrocławskiej Areny Sportu na Psim Polu (2628)
- 92** Zróbmy sobie park na Klecinie – park osiedlowy

WYGRANE
PROJEKTY

OSIEDLOWE
PONADOSIEDLOWE

Wrocławski Budżet Obywatelski

stanowiący kolejny etap zamierzenia „Skatepark” na Klecinie przy ul. Wałbrzyskiej i Zabrodzkiej we Wrocławiu (2614)

160 Plac zabaw „Muchoborski Zakątek Przygody” (2606)

55 Tarnogaj nie zapomina – skwer przy Gazowej im. Paula Schreibera (2359)

111 JASNE że Ołbin! – Rozjaśniamy mroki miasta. Instalacja oświetlenia w najbardziej ciemnych miejscach osiedla (2232)

326 Smocze Uroczysko – Strachocin Swojczyce Wojnow – utworzenie dużego parku (2130)

198 Plac zabaw w Parku Tyśiąclecia – kolejny etap – strefa dla maluchów w formie bajkowej zagrody (2028)

Wśród 8 zwycięskich projektów ponadosiedlowych 5 to projekty „zielone”, 2 – pieszo-rowerowe i 1 z kategorii rewitalizacja. – Sukces odniosły propozycje promowane wzajemnie przez liderów osiedlowych. To doskonały dowód na to,

że sojusze się opłacają – uważa Sebastian Wolszczak, wicedyrektor Wydziału Partycypacji Społecznej UMW.

8 zwycięskich projektów ponadosiedlowych (liczba głosów w nawiasie):

118 Zieleń to życie, ruch to zdrowie – Gajowice, Maślice, Ołbin i Zakrzów – parki, rekreacja i zieleń w całym mieście (6335)

5 Zielono mi i bezpiecznie – etap 3. Parki, tereny zielone i drogi. Lipa Piotrowska, Pawłowice, Widawa, Sołtysowice, Polanowice–Poświętne–Ligota (5904)

213 Awicenny – pieszo i rowerem! – budowa chodnika i drogi rowerowej od ul. Pińskiej do ul. Mokronoskiej, przejazd dla rowerzystów i przejście dla pieszych przy stacji Wrocław Zachodni (4128)

2 Park Henrykowski – #KolejNaZieleń – etap 3 – duży (3464)

140 Nadodrzańska Osada Przygody – wodny plac zabaw przy Stawie Kozanowskim (3201)

199 Park Brochowski i Na Skraju – rewitalizacja parków dla mieszkańców osiedli: Brochów, Bieńkowice, Tarnogaj, Jagodno, Księża Wielkie (3118)

9 Zielona Sieć Rowerowo–Pieszna Wrocławia – Psie Pole, Pawłowice, Kłokoczyce, Krzyki, Fabryczna, Park Mamuta, Stare Miasto, Przedmieście Oławskie, Oporów, Grabiszyn, Wojszyce – połączenie wrocławskich parków siecią tras dla rowerzystów, pieszych, biegaczy i rolkarzy (3024)

1 Park Mieszkański – centralny park Wrocławia – etap 2 – utworzenie nowego parku na Kępie Mieszkańskiej (2981)

Więcej dzieci i seniorów

W głosowaniu WBO 2021 wzięło udział o 9 tys. więcej pań niż panów. Zagłosowało łącznie 47 536 kobiet i 38 433 mężczyzn. Głosów seniorów było o 416 więcej niż przed rokiem, a dzieci do 12. roku życia – o 1126 więcej. – Można odczytać to jako pochodną i sukces kampanii promującej WBO, która obejmowała banery zachęcające do głosowania montowane na placach zabaw i ogrodzeniach szkół czy dystrybucję drukowanego biuletynu wrocław.pl z listą projektów WBO do skrzynek pocztowych mieszkańców – uważa Natalia Klamecka z Agencji Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej.

Statystyki WBO 2021

Na projekty w 9. edycji WBO oddano 89 933 głosy. Z tego 3964 trzeba było odrzucić przez niewłaściwe wypełnienie kart papierowych, niepotwierdzenie głosu kodem SMS, powtórne oddanie głosu z użyciem tego samego nr PESEL. Spośród głosów ważnych 85 920 oddano przez internet, 49 – przez formularz papierowy. Najwięcej osób głosowało odpowiednio w następujących przedziałach wiekowych: 31–40 lat, 19–30 lat, 41–50 lat i 4–12 lat. Do głosowania dopuszczono 96 projektów osiedlowych i 77 ponadosiedlowych.

30 mln zł na WBO roku 2022

W tym roku maksymalna kwota na projekt osiedlowy wynosiła 500 tys. zł, a na ponadosiedlowy – 2 mln zł. Bartłomiej Świerczewski, dyrektor Departamentu Spraw Społecznych UMW, zapowiedział, że w przyszłym roku budżet Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego będzie wyższy: – Do podziału będzie nie 25, lecz 30 mln zł. Wzrosną kwoty dla poszczególnych kategorii. Na projekt ponadosiedlowy będzie można wydać 3 mln zł, a na projekt osiedlowy – aż 1 mln zł.

Redakcja

Aktualności

Widzieliśmy, jak będą wyglądały **nowe Moderusy**

W tym roku na ulice wyjedzie ich sześć, 24 sztuki do czerwca przyszłego roku, a do 2023 będzie kursowało aż 46 takich tramwajów. Mowa o nowoczesnych Moderusach Gamma 2, które właśnie powstają dla Wrocławia.

W podpoznańskich Biskupicach montowane są pierwsze z zamówionych przez MPK Wrocław tramwajów Moderus Gamma 2. Byliśmy z wizytą w fabryce, żeby sprawdzić, czym różnią się od składów jeżdżących już po naszym mieście.

Pierwsze sześć Moderusów ma trafić do Wrocławia do końca tego

roku. Produkcja prototypu trwa 8-9 miesięcy, ale kolejne tramwaje powstają już w około 3.

Płynne hamowanie i niska podłoga

– Tramwaj Moderus Gamma 2 ma bardzo nowoczesny układ napędowy, dzięki któremu mamy możliwość odzyskania energii. Ha-

mujemy wszystkimi osiami i napędzamy wszystkie osie. Dzięki temu jazda i hamowanie są płynne – mówi Jarosław Bakinowski, prezes zarządu Modertrans Poznań.

Ponadto zastosowane w nowych Moderusach silniki mają mniejsze rozmiary, dzięki czemu tramwaje są w pełni niskopodłogowe.

– Produujemy dla Wrocławia tramwaj trójczłonowy, na czterech obrotowych wózkach niskopodłogowych.

Taki wózek skręca względem podwozia, czyli naturalnie wężkuje. Co to oznacza?

Tak jeździ po szynach, żeby równomiernie zużywać szynę i koła. Druga ważna informacja jest taka, że cztery wózki na całej długości, a nie jak w innych tramwajach trzy, pozwalają roz-

łożyć nacisk na większą liczbę osi. W tramwajach pięcioczęłonych na trzech wózkach mamy nacisk około 10 ton na oś, a tutaj użyliśmy nacisk około 7 ton. Dzięki temu tramwaj nie rujnuje torowisk i własnych kół – tłumaczy Jarosław Bakinowski.

Magistrale komputerowe zamiast 6 km kabli

Jeden Moderus Gamma 2 to około 18 km kabli. – Ciekawostką jest to, że to tak naprawdę bardzo mało. Bo tramwaj klasyczny, niewykorzystujący magistrali CAN, czyli magistrali komputerowych, po których może płynąć bardzo wiele sygnałów z różnych stron, miałby 24 km kabli. Więc zaoszczędziliśmy około 6 km przewodów – żartuje Przemysław Wielkopolań, konstruktor tramwaju.

Ściany z włókna szklanego i klimatyzacja

Zarówno ściany boczne, jak i ściana czołowa nowych Moderusów Gamma 2 są wykonane z włókna szklanego, materiału stosowanego w przemy-

śle lotniczym.

– Dzięki temu większa jest odporność antykorozyjna pojazdu. Druga kwestia to łatwość i czas naprawy. Jak taki segment jest uszkodzony, to można go wyciąć, wkleić następny i koniec roboty. Ze spawaniem blachy byłoby więcej zachodu – przekonuje Jarosław Bakinowski.

Moderusy Gamma 2 fabrycznie wyposażone zostały także w klimatyzację. – Staramy się obserwować budowę na każdym etapie. Jesteśmy zadowoleni i jestem pewien, że pasażerowie także będą zadowoleni, bo dostaną tramwaje ekologiczne, niskopodłogowe i przyjazne wszystkim pasażerom – mówił nam w fabryce Modertrans Krzysztof Balawejder, prezes MPK Wrocław.

Maciej Wołodko

MACIEJ WOŁODKO (2)

WROCŁAW TV

Do fabryki Modertrans w Biskupicach MPK zaprosiło redakcję wrocławskich mediów

Filmowa relacja na l.wroclaw.pl/moderusy

Jarmark Bożonarodzeniowy na Rynku już od 19.11

Już od 12 lat na wrocławskim Rynku organizowany jest Jarmark Bożonarodzeniowy. Oprócz świątecznych ozdób i pamiątek związanych ze stolicą Dolnego Śląska można tu kupić wędliny i słodkości. Jak co roku przygotowano wiele atrakcji artystycznych. Jarmark potrwa do 31 grudnia.

W zeszłym roku z powodu pandemii jarmark odwołano. Teraz organizatorzy mają nadzieję, że uda się odtworzyć wspaniałą atmosferę sprzed lockdownu.

Tegoroczny jarmark zaplanowano w terminie 19 listopada – 31 grudnia. Stoiska mają stanąć wzdłuż trzech pierzei Rynku: południowej, wschodniej i północnej, a także na ul. Świdnickiej od Rynku do przeje-

ścia podziemnego pod ul. Kazimierza Wielkiego, na ul. Oławskiej od Rynku do ul. Szewskiej i na placu Solnym.

Wielkie odliczanie

Przypomnijmy, że w reżimie sanitarnym udało się już zorganizować z sukcesem Jarmark Świętojański, dlatego organizatorzy są dobrej myśli. Licznik na stronie jarmarku

odlicza już dni do tego świątecznego wydarzenia.

Sprzedaż w domkach będzie prowadzona od godz. 10 do 21. Nabór wystawców wciąż trwa, ale z pewnością pojawią się artykuły świąteczne, wrocławskie pamiątki, słodczyce i inne wyroby spożywcze, rękodzieło i wyroby artystyczne, kosmetyki naturalne czy stoiska narodowe innych krajów. Tradycyj-

nie będzie można kupić grzane wino w pamiątkowym kubeczku i smakołyki w strefie gastronomicznej.

Spotkaj krasnalą

Jarmark Bożonarodzeniowy to także jedyna w roku okazja, aby spotkać krasnalą prezentusia. Cały

rok ma ręce pełne roboty, ale przed świętami zawsze wpada do Wrocławia. Żeby wynagrodzić swoją nieobecność, każdemu, kto dotknie po trzykroć jego czapeczki i pomysłi życzenie, krasnal postara się je spełnić.

Agata Zięba

Więcej na www.jarmarkbozonarodzeniowy.com

Wrocław rozmawia

Stwórz własne rękodzieło pod okiem rzemieślniczek

Przez cały październik w wybranych pracowniach na Nadodrze odbywają się warsztaty z lokalnymi rzemieślniczkami. To szansa, by poznać tajniki rzemiosła i własnoręcznie stworzyć coś wyjątkowego, a także podejrzeć mistrzynię przy pracy. Zajęcia prowadzone są w duchu zero waste.

W tym roku warsztaty poprowadzą kobiety – twórcynie, artystki i rzemieślniczki. To okazja, by podejrzeć mistrzynię przy pracy i poznać sposoby tworzenia niepowtarzalnych przedmiotów.

Na Nadodrze można znaleźć ekspertów od krawiectwa aż po ramiarstwo. Tradycyjne rzemiosło, które ma swoją długą historię, jest dziś dużą inspiracją dla wielu młodych twórców. Spacerując ulicami osiedla, spotkamy więc zarówno tych, którzy w zawodzie pracują od dziesiątków lat, jak i młodych artystów i rękodzielników.

Pod okiem mistrzów

Infopunkt Nadodrze od lat śledzi i wspiera działania lokalnych twórców. Zaczęło się od wydania Mistrzowie Nadodrze, które przyciągnęło wiele osób zainteresowanych pracą rzemieślnika. W zeszłym roku we współpracy z Akcją Miasto udało się także zachęcić wiele osób do zrobienia zakupów świątecznych nie w galeriach handlowych, a u rzemieślników. Okazało się, że Nadodrze to miejsce, gdzie

dostaniemy niemal wszystkie cuda świata. Produkty lokalnych twórców stanowią alternatywę dla przedmiotów wytwarzanych na masową skalę. Teraz mamy okazję, by nauczyć się tworzyć je samodzielnie. Rzemieślniczki z Nadodrze przygotowały na tę jesień bogaty program warsztatów. Koszty udziału w poszczególnych warsztatach wynoszą od 60 do 330 złotych.

Program warsztatów

- 21.10, w godz. 16.30–20.30, warsztat introligatorski w Panato, ul. Jedności Narodowej 68a
- 22.10, w godz. 17.30–19.30, warsztaty tworzenia naturalnych wianków w Naturze Rzeczy, ul. Rydygiera 47
- 23.10, grupa I: 12–13.30, grupa II: 14–15.30, zdobienie jeansu w CUB clothes, ul. Jagiellończyka 32/1
- 23.10 o godz. 14 warsztaty tworzenia fascynatorów w Infopunkcie Nadodrze, ul. Łokietka 5/1
- 24.10 w godz. 10–14 warsztat z cyjanotypii, a w godz. 15–20

BARTEK GIBA

Zapisy na warsztaty i.wroclaw.pl/warsztaty

Na Nadodrze odbyły się już m.in. warsztaty florystyczne z tworzenia jesiennych wianków

warsztat sitodruku w Panato, ul. Jedności Narodowej 68a

- 28.10 w godz. 19–21 warsztaty ceramiczne w Nado, pl. św. Macieja 10

- 30.10 w godz. 12–15 srebrne

kolczyki małe sztyfty w studiu ZIĘBA, ul. Gądowska 5, a o godz. 11 warsztaty mydlarskie w Naturze Rzeczy ul. Rydygiera 47

- 31.10 o godz. 12 warsztaty

graficzne w studiu KUKU, ul. Jagiellończyka 32/1

Kontakt: infopunkt@lokietka5.pl

Maciej Wołodko

Odmienione oblicze witryny z porcelaną w Galerii pod Arkadami

Dobry Widok to projekt, który zmienia oblicze Wrocławia. Wszyscy zasługujemy na to, żeby otaczająca nas przestrzeń była estetyczna – dlatego warto zadbać np. o witryny sklepowe. Właśnie nowe oblicze zyskało okno wystawowe w Galerii pod Arkadami przy Świdnickiej.

– Czasami niewiele trzeba, żeby w oknie wystawowym zaaranżować coś, co przykuje uwagę przechodnia, zabierze go w inny świat, pozwoli mu na chwilę wyłączyć się z ruchu ulicznego – przekonują Maria Prusakowska i Zuza Wollny, czyli zespół Dobrego Widoku.

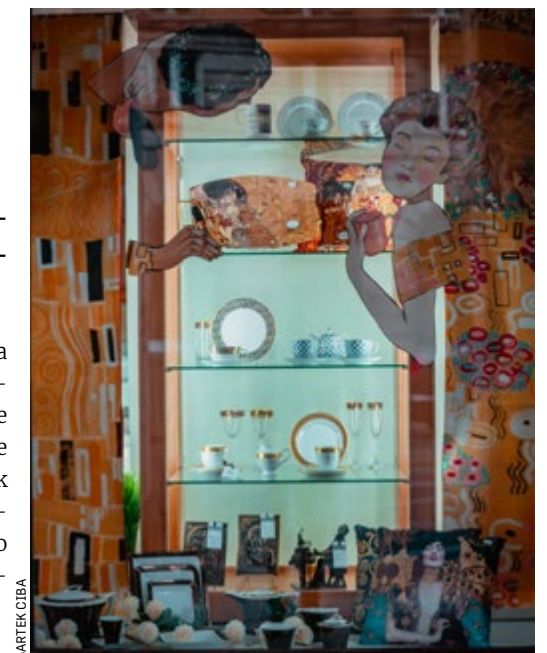
Tym razem postanowiły spróbować wyczarować nową rzeczy-

wistość w Galerii pod Arkadami. Galerię od lat prowadzi Jolanta Janeczek. Lokal ma cztery wielkie okna. – Zależało nam na stworzeniu tu czterech odrębnych światów – pełnych kolorów, głębi, bardzo różnych od siebie. Dotychczas te okna nie różniły się wiele – w każdym stał kredens, wisały zasłony w pasy i stały drobne przedmioty. Chciałyśmy

to zmienić, uczynić każdą witrynę niepowtarzalną – opowiadają Maria Prusakowska i Zuza Wollny.

W jednym z okien rozgościł się kolorowy paw, drugie zaaranżowane zostało w stylu obrazów Klimta. Motywem dla trzeciej witryny stał się dolnośląski Bebok. Czwarte okno poświęcone zostało wystawie patronackiej jednego

z producentów. Jak wyszła metamorfoza witryny Galerii pod Arkadami? Przejdźcie się w wolnej chwili i oceńcie sami. Projekt Dobry Widok realizuje Fundacja Dom Pokoju, a współfinansuje go Biuro Rozwoju Gospodarczego miasta Wrocławia.

BARTEK GIBA

Redakcja Jedna z witryn nawiązuje do obrazów Klimta

KONSULTACJE
SPOŁECZNE
POWIEDZ NAM, JAK...

Jak zakładać ogrody społeczne?
E-FORMULARZ do 24 października

SZCZEGÓŁY NA: www.wroclaw.pl/rozmawia

Komunikacja

Nowy przystanek na Podwalu

Od 23.10 część autobusów będzie zatrzymywać się przy nowym przystanku Skwer Krasińskiego. Przystanki „na życzenie” zostaną zlokalizowane: przy Podwalu przed skrzyżowaniem z ul. Komuny Paryskiej (dla autobusów linii A, 114, 120, 145, 146 i 149) oraz przy ul. Krasińskiego za skrzyżowaniem z ul. Komuny Paryskiej. Tutaj zatrzymywać się będą autobusy linii: A, 145, 146 i 149.

144 jedzie inaczej

Od 27.10 planowane jest wprowadzenie zmiany trasy linii autobusowej 144, która w kierunku pętli przy ul. Zwycięskiej pojedzie od ul. Nowy Świat przez ul. św. Mikołaja do pl. Jana Pawła II. W kierunku przeciwnym – z ul. Zwycięskiej do Polanowic, trasa pozostanie bez zmian.

Dojazd na cmentarze

Jeszcze przed Wszystkimi Świętymi MPK Wrocław uruchamia komunikację specjalną, która dowiezie pasażerów na cmentarze. W weekend 23-24.10 pojedą tramwaje specjalne linii E8 (Osobowice-Gaj) oraz autobusy linii 322 (Nowy Dwór-Cmentarz Osobowicki-Kiełczowska Cmentarz) i 334 (Buforowa-Bardzka-Grabiszyńska Cmentarz-Raławicka). Dodatkowo w dniach 23-28.10 wydłużone zostaną kursy linii K, a pojazdy linii A będą zatrzymywać się na przystanku Grabiszyńska (Cmentarz II).

Kolejne parkomaty

Od 20.10 kierowcy zapłacą w dni robocze (w godz. 9-18) za postój na ulicach: Liskego, Bujwiada, Sopotkiej i Małachowskiego. O wprowadzenie opłat wnioskowali mieszkańcy. ZDiUM zamontował 10 parkomatów. Mieszkańcy mogą wykupić abonamenty za 10 zł za miesiąc lub 100 zł za rok. Miejsca objęte opłatami znajdują się w podstrefie VII i XII Strefy Płatnego Parkowania (dawna strefa C). Ceny: 3 zł za 1. godzinę postoju, 3,10 zł za 2., 3,30 zł za 3. oraz 3 zł za 4. i każdą kolejną godzinę parkowania. Opłat można dokonywać bilonem, kartą płatniczą, za pomocą aplikacji SkyCash, Pango lub BLIK.

19 tramwajów i autobusów zmienia trasy

Od 23 października swoje trasy zmieni kilkanaście linii tramwajowych i autobusowych. Sprawdź szczegóły.

Jeszcze przed dniem Wszystkich Świętych ukończono kilka etapów ważnych prac drogowo-torowych w centrum miasta. To oznacza zmiany na trasach linii tramwajowych: 3, 4, 6, 7, 10, 15, 20, 33 i 74 oraz autobusowych: 103, 104, 106, 148, 149, 243, 247, 248, 253 i 257.

Zmiany blisko Rynku

Zakończyły się prace na łuku torów prowadzących z ul. Kazimierza Wlk. w ul. św. Mikołaja. To jedno z tych miejsc, gdzie torowisko było w kiepskim stanie, co mogło doprowadzić do awarii. Wymieniono również rozjazdy na pl. Jana Pawła II od strony ul. Ruskiej i krzyżownicę na skrzyżowaniu ulic: Kazimierza Wlk., Szewskiej i Widok. Dzięki temu na swoje stałe trasy przez ul. Ruską wrócą tramwaje linii 3, 10, 20 i 33.

Tramwaje wracają na Dmowskiego

Na skrzyżowaniu ul. Dmowskiego/Jagielli i Mieszczkańskiej zakończył się jeden z etapów prac budowy tramwaju przez Popowice.

– Przez kilka miesięcy prowadziliśmy kompleksową przebudowę układu torowego z sieciami podziemnymi. Rozjazdy na skrzyżowaniu są gotowe i czekają na położenie torów w ciągu ul. Dmowskiego.

Po remoncie torowiska na skrzyżowaniu ulic Dmowskiego i Jagiełły wrócą tramwaje nr 15 i 74

Natomiast już od 23.10 tramwaje znów pojedą przez most Sikorskiego i dalej przez most Mieszczkański do ul. Dubois – mówi Krzysztof Świercz z Wrocławskich Inwestycji.

Adam Więcek z Departamentu Infrastruktury i Transportu we wrocławskim magistracie podkreśla, że tramwaje linii 15 i 74 pojedą w obu kierunkach od pl. Legionów przez pl. Orłąt Lwowskich, pl. Jana Pawła II, most Sikorskiego, ul. Jagiełły, most Mieszczkański, ul. Dubois do ul. Pomorskiej.

– Przystanki tymczasowe dla pasażerów pojawią się na ul. Mostowej – pomiędzy ul. Księcia Witolda i mostem Sikorskiego – tłumaczy Więcek. – Także autobusy linii 103 i 104, które jadą od ul. Długiej do pl. Jana Pawła II, powrócą na stałą trasę

przejazdu przez ul. Poznańską i Zachodnią do pl. Solidarności. Z kolei autobusy linii: C, 128, 144 i nocne kursy 240 i 250 nadal będą kursować objazdem w rejonie skrzyżowania ze względu na dalsze prowadzenie prac przy jezdni na ulicach Dmowskiego i Jagiełły.

Kierowców czeka więcej zmian. – Zamkniemy odcinek północny ul. Dmowskiego, który gruntownie przebudujemy. Pojawi się nowa nawierzchnia i podziemna infrastruktura, chodniki i drogi rowerowe – zdradza Świercz. Ruch samochodowy w kierunku ul. Długiej zostanie przeniesiony na przebudowaną jezdnię południową, która docelowo poprowadzi w stronę ul. Pomorskiej. Prace potrwać kilka miesięcy.

Na początku listopada kolejne zmiany

Po wzmożonym ruchu związanym ze Wszystkimi Świętymi, już w sobotę 6.11 rozpoczną się kolejne prace i remonty torowe na pl. Jana Pawła II, skrzyżowaniu ulic: Kazimierza Wlk., Szewskiej i Widok, na pl. Dominikańskim, na pętli Park Południowy. Na ul. Olszewskiego będzie podbijane torowisko, czyli nastąpi regulacja toru. Zakończą się także prace drogowe na skrzyżowaniu ulic Legnickiej i Zachodniej. To oznacza zmiany w rozkładzie jazdy linii: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 15, 20, 31 i 33. Szczegóły zostaną podane w najbliższym czasie.

Piotr Bera

Więcej na i.wroclaw.pl/zmiany-komunikacja

Okólna linia 345 na Wielkiej Wyspie

Autobus linii 345 będzie kursować w dni robocze po Wielkiej Wyspie. Po raz pierwszy wyjedzie na trasę w poniedziałek 25.10. Autobus będzie zatrzymywał się na 18 przystankach. Na 9 z nich będzie można przesiąść się na tramwaj.

Autobus wyjedzie na ulice Wielkiej Wyspy na wniosek radnych osiedlowych. Nowa linia ma usprawnić komunikację między osiedlami na terenie Wielkiej Wyspy i ułatwić mieszkańcom zaspokajanie codziennych potrzeb. – Autobusami linii 345 będzie można dojechać zarówno do przychodni przy ul. Olszewskiego (przystanek Piramowicza), jak i do przychodni przy ul. Paderewskiego (w rejonie przystanku Godebskiego AWF Wrocław) czy też na zakupy. Sprawdzimy, jakie będzie zainteresowanie. To projekt pilotażowy, który potrwa 6 miesięcy – wyjaśnia Adam Wię-

cek z Departamentu Infrastruktury i Transportu w UMW.

Linia pojedzie na trasie: Stadion Olimpijski-Paderewskiego-Mickiewicza-Monte Cassino-Bacciarlego-pętla Bartoszowice-Bacciarlego-Olszewskiego-Wróblewskiego-Wajdy-Mickiewicza-Parkowa-Kochanowskiego-Moniuszki-Paderewskiego-Stadion Olimpijski. Linia będzie obsługiwana przez autobusy z 26 miejscami siedzącymi i 31 stojącymi z klimatyzacją i systemem informacji pasażerskiej.

Redakcja

Inwestycje

Budowa hali do sportów walki przy Raławickiej

Trwają prace wykończeniowe w hali sportowej przy ul. Raławickiej, gdzie swój drugi dom znajdują zapasnicy, judocy, ciężarowcy i pięściarze Śląska Wrocław. Odbiory techniczne zaplanowano na listopad.

Na taki obiekt wrocławscy sportowcy czekali wiele lat. Prawie 3,2 tys. mkw. powierzchni użytkowej, 5 szatni, sanitariaty i rozkładane trybuny dla 400 widzów.

Ostatnie prace

– Jesteśmy na etapie wyposażania hali. Trwają ostatnie prace: wieszamy ściany działowe, dzielące poszczególne sekcje sportowe. Za chwilę rozpocznie się montaż worków treningowych i lin do wspinaczki. Położona zostanie wykładzina, zamontowane ringi bokserskie i maty dla zapasników oraz judoków – wylicza Tomasz Mędrykiewicz, kierownik budowy i prezes przedsiębiorstwa inżynierskiego ERA, generalnego wykonawcy hali sportowej przy ul. Raławickiej.

Trybuny dla 100 widzów

Hala podzielona jest na cztery części – dla każdej sekcji. Rozdzielać je będą przesuwne ścian-

TOMASZ HOROD

Dwukondygnacyjna hala sportowa przy ul. Raławickiej 62 pomieści 400 fanów zapasów, boksu, walk judo i podnoszenia ciężarów

ki działowe pozwalające jednocześnie korzystać z przestrzeni kilku grupom treningowym. Przy każdej mieszczą się trybuny dla 100 osób. Kolejni widzowie mogą obserwować sportowców z balkonu.

Wykładzina ważna rzecz

W ciągu najbliższych dni rozpocznie się sprzątanie hali i położona zostanie wykładzina – różnej faktury, w zależności od potrzeb danej dyscypliny. – Zamontowaliśmy już podest

dla ciężarowców i pomosty treningowe. Na zewnątrz mamy gotowy parking na 63 samochody, z czego dwa miejsca zarezerwowano dla autokarów, a cztery – dla osób niepełnosprawnych. Posialiśmy już także trawę – dodaje Mędrykiewicz.

Dla czterech dyscyplin

Zapasnicy, judocy, ciężarowcy i pięściarze Śląska Wrocław znajdą w hali swój drugi dom. Umowę na realizację zadania podpisano w maju 2020 r. Trzy

miesiące później wbito pierwszą łopatę, a na początku 2021 r. wmurowano kamień węgielny z kapsułą czasu.

W kapsule znalazły się: proporzeczek WKS-u, szalik Śląska, puchar z herbem Wrocławia i Śląska oraz symbolami czterech sekcji sportowych, maseczka WKS-u, trzy medale drużynowych mistrzostw Polski z judo, zapasów i podnoszenia ciężarów, książka Wojciecha Koerbera „Dolnośląscy Olimpijczycy” i list Janusza Pilcha, dyrektora

WKS-u, w którym podziękował miastu za podjęcie inicjatywy budowy obiektu.

– Jestem przekonany, że przy ul. Raławickiej znajdziemy swój nowy dom, który stanie się kuźnią olimpijczyków i w którym zaczniemy wykuwać kolejne medale największych globalnych mistrzostw – mówił w styczniu br. Józef Tracz, trzykrotny medalista olimpijski w zapasach klasycznych.

Piotr Bera

Jeden ciepłociąg pod Odrą już działa, czas na drugi

W listopadzie, po 63 latach, z mostu Pomorskiego mają zniknąć na zawsze szpetne rury ciepłownicze. Uwaga mieszkańcy Rynku i Przedmieścia Oławskiego – w poniedziałek 25.10 i we wtorek 26.10 mieście w pogotowiu grzejniki elektryczne. Wasze kaloryfery mogą przez chwilę być zimne.

Sukcesem zakończyły się próby ciśnieniowe przeprowadzone w ciepłociągu, jaki powstał pod dnem Odry przy remoncie generalnym mostów Pomorskich.

Rura została schowana w mikrotunelu, którego tzw. komory startowe zbudowano nawet na głębokości 16,5 m. – Ciepło już płynie nowymi instalacjami do Bulwarów Książęcych przy ul. Księcia Witolda. W październiku zaplanowane jest kolejne przepięcie, a w listopadzie po ponad pół wieku most Pomorski Południowy pozbędzie się szpetnej rury – zapowiada Krzysztof Świercz z Wrocławskich Inwestycji.

PIOTR BERA

Do końca października obie rury zostaną ukryte w mikrotunelu

Pierwsze przepięcie nastąpiło 6/7.10. Drugie, w rejonie komory startowej przy ul. Grodzkiej, Fortum zaplanowało na 25/26.10.

– Jeśli pogoda pozwoli, ciepło powinno popłynąć nową rurą już 27.10 – informuje Karolina Buczkowska z Fortum. Krzysztof Świercz dodaje, że demontaż rur jest kluczowy przy przeprowadzeniu dalszej części remontu. – Musimy zabetonować wschodnią część mostu Południowego Pomorskiego, żeby wjechał tam dźwig, który zdemontuje konstrukcję – podkreśla Świercz.

Przypomnijmy, że dwa ciepłociągi na moście Pomorskim Po-

łudniowym zamontowano w 1958 r. Rury przez kilkadziesiąt lat szpeciły przeprawę, zaślanając liczne maszkarony, które zdołały ściągnąć już z mostu balustrady. Odnowione maszkarony wrócą na most.

Fortum informuje, że w związku z przebudową ciepłociągu w okolicy mostu Pomorskiego mogą okresowo wystąpić ograniczenia parametrów dostaw ciepła z możliwością chwilowego zaniku w rejonie osiedli Przedmieście Oławskie i Rynek we Wrocławiu. Ograniczenia powinny ustąpić najpóźniej do 26.10.

Redakcja

Z miasta

Oczyszczanie miasta z nielegalnych ogłoszeń

Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta we Wrocławiu ogłosił właśnie przetarg na czyszczenie z plakatów i reklam 7192 słupów i szafek oświetleniowych, sygnalizacyjnych i trakcyjnych. Umowa ma zostać podpisana do końca października.

Nielegalnie rozmieszczone w przestrzeni miejskiej reklamy i plakaty rozklejane we Wrocławiu we wszelkich możliwych miejscach nie tylko zanieczyszczają miasto, wpływają na estetykę, ale również niszczą infrastrukturę. Dlatego Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta we Wrocławiu co roku ogłasza postępowanie przetargowe, aby wyłonić wykonawcę, który zadba o oczyszczenie słupów i szafek oświetleniowych, sygnalizacyjnych i trakcyjnych usytuowanych przy głównych ciągach komunikacyjnych w stolicy Dolnego Śląska.

Szpecą i drażnią

W przetargu do oczyszczenia wskazano 7192 słupów i szafki oświetleniowe znajdujące się we Wrocławiu.

Wyłoniony wykonawca będzie usuwał plakaty, graffiti i inne ogłoszenia, a także znajdujące się pod nimi wszystkie warstwy nagromadzonego kleju, taśmy klejącej, zużytych gum do żucia itd. Dodatkowo odtworzona zostanie powłoka antykorozyjna wraz z doborem koloru, tak aby zachować pierwotną kolorystykę. Prace mają być wykonywane systematycznie,

w każdym miesiącu przez cały rok od daty podpisania umowy. Ponadto firma na bieżąco będzie monitorować stan czystości objętych umową słupów i szafek.

Kodeks wykroczeń

Kwestię umieszczania w miejscu publicznym – do tego nieprzeznaczonym – ogłoszeń, plakatów, ulotek, napisów lub rysunków bez zgody zarządzającego tym miejscem, reguluje Kodeks wykroczeń.

Zgodnie z nim, kto umieszcza w miejscu publicznym do tego nieprzeznaczonym ogłoszenie, plakat, afisz, apel, ulotkę, napis lub rysunek albo wystawia je na widok publiczny w innym miejscu bez zgody zarządzającego tym miejscem, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

Kto jest sprawcą?

– Za sprawcę takiego wykroczenia można jednak uznać tylko tę osobę, która sama umieszcza takie ogłoszenia. Nie można przenosić odpowiedzialności na osoby bądź podmioty, których dotyczy treść ogłoszenia – podkreśla Waldemar Forsyś, rzecznik prasowy Stra-

ży Miejskiej Wrocławia. – Dlatego jeśli sprawca nie zostanie ujęty na miejscu, to przeprowadzamy czynności wyjaśniające w sprawie o wykroczenie, już bezpośrednio u podmiotu zlecającego kolportaż. Ustalamy komu materiały zostały powierzone.

Okazuje się, że bardzo często zlecający kampanię reklamową twierdzą, że ktoś robi im na złość i rozkleja ulotki, które legalnie pozostawili w dozwolonych miejscach.

Zgodnie z prawem

We Wrocławiu są miejsca, gdzie legalnie można rozwieszać plakaty. To na przykład słupy ogłoszeniowe, gabloty czy wiaty ze specjalnymi panelami na przystankach autobusowych i tramwajowych. Takie działania są jednak odpłatne i wymagają odpowiednich środków finansowych.

Sprzątaniem zostaną objęte przede wszystkim ulice w centrum miasta, w pobliżu placów: Grunwaldzkiego, Jana Pawła II, Orłąt Lwowskich, Solidarności oraz al. Armii Krajowej, ulic: Kościuszki, Legnickiej czy Piłsudskiego.

Nielegalne ogłoszenia zostaną usunięte, a słup – odmalowany

ZDiUM planuje przeznaczyć na te działania ok. 300 tys. zł.

Porządki po wyborach

Materiały wyborcze związane z kampanią kandydat zobowiązany jest usunąć w ciągu 21 dni od dnia przeprowadzenia wyborów.

W przypadku tych do rad osiedli z 17.10 termin minie 7.11. Po nim kosztami usunięcia obciążani będą kandydaci, których materiały promocyjne dotyczą. Nieprzestrzeganie tych zasad podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

Redakcja

Brzęcząco-kłujący problem Wrocławia pod kontrolą

200 interwencji przy użyciu preparatów biologicznych i chemicznych, 4 tys. rozdanych sadzonek lawendy. Do końca listopada pracownicy Wydziału Środowiska i Rolnictwa UMW zarybią 50 zbiorników wodnych. Do współpracy namówili też Czernicę, Jelcz-Laskowice, Długołękę i Siechnice.

Wrocław, zwany też Wenecją Północy, ma podobnie jak włoska Wenecja problemy z samicami komarów. Jak wiadomo bowiem, to samice gatunku dokuczającego nam w sezonie – *Culex pipiens* (komar brzęczący) – muszą napić się krwi, by złożyć jaja. Samcom przed prokreacją wystarczy zażyć nektaru kwiatowego. Do tego komary potrzebują stojącej wody, by jaja się wykluły, a larwy – przekształciły w dorosłego osobnika. W tym roku dużo padało, więc nowych pokoleń doczekaliśmy się wielu.

Jako miasto mamy już 23 lata doświadczenia w kontroli populacji tego gatunku (i do tej pory jesteśmy jedynym miastem z wypracowa-

Wrocławski Program Kontroli Liczebności Komarów trwa od 1998

nym schematem działania w Polsce). – Fundamentem programu jest regularny monitoring dynamiki rozwoju lokalnej fauny komarów i potencjalnych miejsc rozwojowych na miejskich terenach zielonych – tłumaczy Grzegorz Rajter z biura prasowego wrocławskiego ratusza. W bieżącym roku zostały zmonitorowane i zmapowane nowe powstałe tereny rekreacyjne – ok. 200 punktów – w tym parki, zielonice, skwery. W kolejnych latach one również trafią do programu.

W ramach Wrocławskiego Programu Kontroli Liczebności Komarów (w tym roku 400 tys. zł z budżetu miasta) wykonano: ■ zarybianie drobnym narybkiem

ok. 50 zbiorników – część wiosną, część nastąpi jesienią, ■ 150 aplikacji preparatami biologicznymi w postaci oprysków ręcznych i na pow. 63 ha i 46 aplikacji preparatem chemicznym na prawie 2200 ha z samolotu, ■ 14-krotna aplikacja preparatu mikrobiologicznego do 80 kregów przy punktach poboru wody na cmentarzu Grabiszyńskim i 100 na cmentarzu Osobowickim, ■ rozdawanie 4 tys. sadzonek lawendy (np. w parkach Staszica, Tołpy, Leśnickim, Słonecznym). W kolejnych sezonach z komarami zawalczą też gminy: Czernica, Jelcz-Laskowice, Długołęka i Siechnice.

Anna Aleksandrowicz

Z miasta

Zoo i Uniwersytet Przyrodniczy wspólnie w zespół

Badania i projekty, publikacje naukowe i zajęcia dydaktyczne na terenie zoo – to tylko część działań, które Uniwersytet Przyrodniczy oraz wrocławski ogród zoologiczny będą wspólnie realizowały w ciągu najbliższych pięciu lat. To kontynuacja dotychczasowych kontaktów tych instytucji.

Uniwersytet Przyrodniczy i wrocławskie zoo łączy wiele, to przede wszystkim miłość do zwierząt i fascynacja światem przyrody. Uczelnia kształci też przyszłych pracowników ogrodu. Stanowią oni niemal jedną trzecią załogi. Najlicniejszą grupą są absolwenci zootechniki.

Zacieśnienie więzi

Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego prof. Jarosław Bosy, prezes wrocławskiego zoo Radosław Ratajszczak oraz dyrektor ds. hodowlanych Mirosław Piasecki podpisali porozumienie o współpracy. Ma ono połączyć prace i badania naukowe z praktyką. Obejmuje również wymianę wiedzy, wspólne publikacje naukowe, ubieganie się o finansowanie badań w oparciu o polskie i zagraniczne granty oraz realizację praktyk zawodowych, prac licencjackich, magisterskich i doktorskich na terenie ogrodu.

– Ponowne porozumienia to kontynuacja dotychczasowych kontaktów między naszymi instytucjami i otwarcie drogi do jeszcze pełniejszego wykorzystania potencjału dydaktyczno-naukowego – zaznacza prof. Jarosław Bosy.

Szukanie talentów

Prezes ogrodu zoologicznego Radosław Ratajszczak podkreśla natomiast, że choć jednym z priorytetów ogrodu jest prowadzenie badań naukowych, mających na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem, to równie ważną będzie współpraca ze studentami i doktorantami. – To pozwoli nam na „wyłapanie” talentów i wychowanie przyszłych pracowników – tłumaczy.

Edukacja to podstawa

Niezwykle ważnym zadaniem zoo jest edukacja prowadzona przez ekspertów z ogrodu. Dzięki niej przyszłe pokolenia uczą się, jak kochać przyrodę i jej nie szkodzić. Pracownicy ogrodu edukują zwiedzających podczas warsztatów, wykładów i innych wydarzeń. Nie bez znaczenia pozostaje też współpraca z uczelniami w zakresie poszerzania wiedzy na temat funkcjonowania ogrodów zoologicznych również wśród studentów. Dla nich zoo ma specjalną ofertę – w każdą środę mogą kupić bilet w cenie 35 zł.

– Nowoczesny ogród zoologiczny to miejsce edukacji i ochrony

Paweł Borecki, opiekun m.in. pingwinów przylądkowych, trafił do wrocławskiego zoo na studiach

zagrożonych gatunków. Dlatego uczymy i otwieramy na świat przyrody zarówno dzieci, nastolatki, jak i ich rodziców – mówi Marta Zając-Ossowska, dyrektorka wydziału edukacji we wrocławskim zoo i absolwentka Uniwersytetu Przyrodniczego, która nie ukrywa, że studenci tej

uczelni są cenionymi pracownikami ogrodu.

Od praktyk do pracy

Paweł Borecki, opiekun pingwinów przylądkowych i kotików afrykańskich, o pracy w zoo marzył od dzieciństwa. Do tego

wrocławskiego trafił na studiach – najpierw na praktyki, potem na niejedną wolontariat i na końcu na staż. Pracuje tu już 13 lat i z pełnym przekonaniem mówi, że naprawdę się zakorzenił.

Redakcja

Wrocław najlepszy do życia i inwestowania

Stolica Dolnego Śląska jest najdynamiczniej rozwijającą się metropolią w Polsce. Przewodzi pod względem jakości życia, edukacji i opieki zdrowotnej. Okazuje się, że Wrocław przyciąga również inwestorów, dzięki korzystnej lokalizacji i prężnie rozrastającej się infrastrukturze.

To wyniki najnowszej edycji raportu „Business Environment Assessment Study” przygotowanego na podstawie niezależnych badań Antal, Cushman&Wakefield oraz Vastint. Raport przedstawia ocenę środowiska biznesowego we Wrocławiu przez decydentów polskich firm.

Czym przyciąga miasto?

W badaniu przeanalizowano siedem czynników, które wpływają na atrakcyjność miast i zachęcają do inwestycji. Są to: infrastruktura, przestrzeń biurowa, wsparcie administracji publicznej, potencjał edukacyjny, potencjał zatrudnienia, potencjał biznesowy oraz

ocena lokalizacji jako miejsca do życia. Według twórców raportu, Wrocław jest wiodącym ośrodkiem ekonomicznym, technologicznym i kulturalnym oraz jedną z najdynamiczniej rozwijających się metropolii w kraju. Miasto jest znane z przyjaznego podejścia do biznesu: powstało tu wiele renomowanych polskich firm, a zagraniczni inwestorzy uznali stolicę Dolnego Śląska za jedną z najlepszych lokalizacji w Europie.

Dynamiczny Wrocław

– Mamy wielki zaszczyt pokazać, że siła gospodarki, wzrostu i budowania prawdziwej europejskiej metropolii jest we Wrocławiu

– podkreśla Jakub Mazur, wiceprezydent Wrocławia. – Raport potwierdził, że miasto staje się coraz lepsze – nie tylko dla środowiska biznesowego. Przewodzi również pod względem jakości życia, edukacji i opieki zdrowotnej. Rozwijamy się jako zrównoważona metropolia, gdzie warto inwestować. Duże znaczenie ma dla nas to, że jest to głos przedsiębiorców i inwestorów, którzy mają tu szansę na sukces – wyjaśnia wiceprezydent.

Badanie „Business Environment Assessment Study” zostało zrealizowane wśród szefów 809 firm w Polsce w IV kw. 2020 r.

Katarzyna Wiązowska

Wiceprezydent Jakub Mazur podczas ogłoszenia wyników raportu

Szczegóły na i.wroclaw.pl/ranking-miast

Dla mieszkańca Muzeum Iluzji. Duża dawka zabawy z nauką w tle

Muzeum Iluzji, które we wrześniu otwarto na Wyspie Piasek, można potraktować jako minilaboratorium rozrywki z eksponatami wykorzystującymi zabawę perspektywą, zdeformowane lustra i grę światłem. Ale to też doskonałe miejsce na arcyciekawe lekcje fizyki, chemii, optyki i matematyki.

Pomysłodawcy Muzeum Iluzji posługują się narzędziami i zabiegami znanymi od wieków. Na ponad 70 stanowiskach w trzech ogromnych salach są urządzenia złożone z lusterek, soczewek, różnego rodzaju źródeł światła. Podobne były na wyposażeniu magów i jarmarcznych sztukmistrzów, a wizyta w gabinecie lusterek dawała gwarancję dobrej zabawy.

Lecz twórcy sieci muzeów (pierwsze powstało w Wilnie, a w Polsce pod tym samym szyldem działa w Krakowie) nie idą na łatwiznę. To bogata kolekcja oryginalnych instrumentów z różnych epok i kultur, które są pretekstem do zastanowienia się nad tym, jak działa świat.

Węże Kitaoka i okno Amesa

Oczywiście, Muzeum Iluzji pod względem rozmachu trudno porównywać z wrocławskim Hydropolis czy warszawskim Centrum Nauki Kopernik.

Jest skromniejsze, chociaż na 400 mkw. w kamienicy nad Odrą i tak jest tyle atrakcji, że może zakręcić

Muzeum Iluzji nas najpierw zaczaruje, a potem zachwyci, gdy zrozumiemy, na czym polega sztuczka

się w głowie. W katalogu Muzeum Iluzji jest kostka nieskończoności, węże Kitaoka, okno Amesa, odwrócony pokój, fatamorgana w miniaturze, zestaw hologramów, a nawet kopia obrazu Pietera Bruegla starszego „Pejzaż z szubienicą”, który jest pretekstem do

omówienia zjawiska perspektywy. Zresztą podczas zwiedzania animatorzy wyjaśniają: „Ten zabieg malarski stosował już Leonardo da Vinci, inny wykorzystywano w malunkach kościelnych, a niektóre urządzenia skonstruowano przed wiekami w Azji”.

Zmieszani, lecz radośni

O tym, jak działają eksponaty w Muzeum Iluzji, warto przekonać się na własnej skórze. Dorośli przez moment poczuć się zmieszani tym, że dają się wyprowadzić w pole zawodnym zmysłem,

lecz po chwili to uczucie ustępuje czystej radości. Młodszy widzowie od razu poddają się okazji do zabawy.

Muzeum Iluzji warto zwiedzać w towarzystwie animatorów. Eksperymenty są ciekawe, ale wyjaśnienie zasad działania eksponatów jest nie mniej fascynujące. Zwiedzanie z przewodnikiem trwa zwykle około 1,5 godziny. Nowe miejsce staje się popularne wśród nauczycieli przedmiotów ścisłych, fizyków, chemików, matematyków. Wizytę z klasą lepiej wcześniej zapowiedzieć i ustalić termin.

Godziny otwarcia

Muzeum Iluzji mieści się przy ul. Staromłyńskiej 4 we Wrocławiu, tel. 789 105 945. Czynne jest w dni powszednie w godz. 10-19, a w sob. i niedz. - w godz. 10-20. Ceny biletów: normalny - 50 zł, ulgowy - 40 zł. Są zniżki rodzinne i grupowe. Dziecko do lat 7 z dorosłym - bezpłatnie. Bilet można kupić w internecie na stronie www.muzeumiluzjiwr.pl.

Tomasz Wysocki

Nastolatku, wiosła w dłoń i ruszaj ścigać się na Odrę

Chcesz wiedzieć, dlaczego studenci Oxfordu i Cambridge ścigają się po Tamizie? Jeśli masz co najmniej 12 lat, możesz to sprawdzić na własnej skórze. Wrocław ma 5 dużych rzek i trzy kluby, jest więc gdzie trenować: wyczynowo i amatorsko. A wiosłarze ćwiczą formę przez cały rok.

Łódką, jak wiadomo, pływa się do przodu. Ale można płynąć do przodu przodem albo tyłem - ze sternikiem lub bez. Pierwszy sposób stosują kajakarze, drugi - wiosłarze. Trzech zawodników AZS Wratislavia właśnie wróciło z Mistrzostw Europy Juniorów w Monachium: Michał Rańda, Jakub Krajewski i Maksymilian Skica.

Jesienią i zimą Odra wprawdzie nie zamarza, ale dzień jest coraz krótszy, a po ciemku nie wchodzi się na wodę. Gdy temperatura wynosi 10 st. i mniej, zawodnicy trenują techniki wiosłarskie - na specjalnym urządzeniu zwanym ergometrem, na siłowni i... basenie. Takie czynny basen z łódką ćwiczebną (na szynach) z dziurawymi wiosłami ma we Wrocławiu tylko Politechnika Wrocławska i KS AZS Wratislavia.

Wiosłarstwo to sport dla młodzieży i dorosłych. - Przyjmujemy chętnych od 12. r.ż., bo trzeba mieć już trochę siły, by zanieść łódkę na wodę - tłumaczy Wojciech Szymerowski, trener wiosłarstwa w Klubie Sportowym Akademickiego Związku Sportowego Wratislavia. I pokazuje dłuugie łódki w klubowym garażu. - Te dla 8 zawodników mają 20 m długości. W telewizji wyglądają na krótsze - uśmiecha się trener.

Ale, jak się okazuje, są też starsi amatorzy wiosłarstwa we Wrocławiu - w wieku 50, 60, a nawet 70 lat: tacy, którzy kiedyś pływali, a teraz chcą sobie przypomnieć tę przyjemność i tacy, którzy nigdy z wodą z perspektywy łódki nie mieli do czynienia. Zajęcia dla amatorów odbywają się do trzech

Aleksandra Pastuszka, młodziczka KS AZS Wratislavia

razy w tygodniu, a dla zawodników - codziennie. Kto nie ma czasu od pon. do pt., przychodzi na treningi w weekendy. Amatorów kosztuje to miesięcznie 150 zł (plus rocznie 60 zł za zapisanie się do klubu). Młodzież dostaje też międzynarodową kartę ISIC, uprawniającą do zniżek w Polsce i za granicą. Wyczynowcy rocznie płacą 500 zł. Muszą też wykupić ubezpieczenie od 60 do 1000 zł rocznie.

We Wrocławiu wiosłarstwo można trenować w KS AZS Wratislavia przy ul. Na Grobli 30-32, w Klubie Wiosłarskim Pegaz przy ul. Osobowickiej 48, a studenci Politechniki Wrocławskiej - przy Wybrzeżu Wyspiańskiego 27 (bud. H14).

Anna Aleksandrowicz

My wrocławianie

Paweł Skóra to czarodziej piłki? Na pewno mistrz. Cały świat może uczyć się od niego trików

Chciał być mistrzem murawy jak Zinédine Zidane albo Ronaldinho, ale został inżynierem informatyki. Piłki jednak nie porzucił, występował na boiskach, o których marzy niejeden zawodnik. Pasja i ciężka praca pozwoliły mu zdobyć tytuł Mistrza Świata, Europy i Polski we freestyle football. Odwiedził 48 krajów, poznał gwiazdy piłki nożnej, napisał dwie książki, a teraz sędziuje turnieje i uczy trików... wrocławskie skrzaty. Poznajcie Pawła Skórę.

Od małego kopał piłkę, ale nigdy nie trafił do żadnego klubu, bo rodzice chcieli, żeby skupił się na nauce. Kiedy miał 14 lat, kolega pokazał mu filmik ze sztuczkami. Od tego czasu futbolówka stała się jego wierną towarzyszką.

Czary-mary z piłką

Gdy zobaczył filmik w internecie, nie mógł uwierzyć, że można robić takie czary-mary z futbolówką. – Też chciałem tak nad nią panować. Zacząłem ćwiczyć, różnie na początku wychodziło, ale w końcu pojawiły się efekty. Pierwszy raz przed publicznością zaprezentowałem się w gimnazjum na apelu szkolnym „Sport to zdrowie”, później w Hali Orbita podczas przerwy w meczu koszykarskim – wspomina swoje początki wrocławianin Paweł Skóra.

Freestyle football jest młodą dyscypliną sportu, liczy za-

ledwie kilkanaście lat. Paweł zaczął swoją przygodę 17 lat temu, więc można go nazwać prekursorem sztuki wykonywania ewolucji żonglerskich piłką w Polsce. Wtedy w turniejach brało udział zaledwie około 50 zawodników, zaś przed pandemią już blisko 500.

Jego lista osiągnięć jest długa. Mistrzem Polski we freestyle football w konkurencji battle (pojedynki 1:1, najbardziej wszechstronny zawodnik wygrywa) został w 2008 r. Ale bez wątpienia najważniejszy dla niego jest tytuł Mistrza Świata, który zdobył w 2011 r. w konkurencji sick three (polega na wyłonieniu zawodnika, który wykona najtrudniejszą kombinację trików), a także tytuł Mistrza Europy (w tej samej konkurencji) w 2014 r.

Singapur, 2018 r. Obok naszego football freestylera symbol miasta – Merlion – pół lew, pół ryba

Skóra dookoła świata

Jednym z podstawowych trików freestyle football jest ATW (od Around The World), czyli dookoła świata. Polega na wykonaniu w trakcie żonglowania pełnego obrotu nogą wokół piłki. Gdy ktoś wykona nowy trik, nazywa się go jego imieniem, nazwiskiem lub pseudonimem i tworzy się skrót. Pierwszą nową sztuczką, którą wymyślił i wykonał Paweł, jest SATW – Skóra Around

The World. I można powiedzieć, że sobie wywróżył... Paweł ma 31 lat i zwiedził już wszystkie kontynenty świata. – Po turniejach i zdobytych tytułach moja pasja przerodziła się w sposób na życie. Zaczęły pojawiać się oferty występów – nie tylko podczas przerw meczów, ale również na imprezach komercyjnych. I tak w Miami w USA poznałem Raúla Gonzáleza, w Katarze, kiedy grała FC Barcelona, miałem okazję pokazywać swoje triki przed oczami Messiego czy Neymara, a w Warszawie spotkałem brazylijskiego piłkarza Ronaldo – opowiada Paweł Skóra.

W swoim dorobku ma także spotkania z Polską kadrą, miło wspomina Jerzego Dudka. Ale na jednej z imprez wśród widzów był też amerykański bokser Evander Holyfield, znany nie tylko z tego, że jest wielokrotnym mistrzem świata w wadze ciężkiej, ale również z walki, podczas której Mike Tyson odgryzł mu kawałek ucha. – Nawet przez chwilę wodziłem oczami za tym nadgryzionym uchem, ale stwierdziłem, że może lepiej nie narażać się mistrzowi – śmieje się Skóra.

Wrocławianin próbował swoich sił również w programach szu-

kających talentów. Zdziwił się, jak zadzwonili do niego z produkcji takiego programu rozrywkowego w Albanii. Okazuje się, że Skóra był idolem jednego z finalistów talent show, który w formularzu napisał jego nazwisko. Nasz mistrz trików został zaproszony na występ gościnny podczas finału. – Wydarzenia, podczas których występowałem, były przeróżne, jedną z większych imprez było Euro 2012, ale zdarzały się też takie realizacje, jak otwarcie stacji benzynowej czy targi rolnictwa – wylicza.

Triki gwiazd footballu

Po turniejach i zdobytych tytułach przyszedł też czas na napisanie dwóch książek: „Triki piłkarskie. Trening, technika, mistrzostwo” oraz „Triki gwiazd footballu”. Paweł Skóra pokazuje w nich, jak krok po kroku, opanować najlepsze sztuczki piłkarskie Ronaldo, Lewandowskiego czy Messiego. Jego całe życie krąży wokół piłki. Oprócz tego, że bywa współorganizatorem turniejów oraz sędzią, jest też trenerem w Akademii Piłki Nożnej Trik Sołtysowice. Jego podopiecznymi jest drużyna skrzatów, czyli dzieci w wieku 4-7 lat. Kto wie, może właśnie pod jego okiem wyrośnie we Wrocławiu zawodnik na miarę Roberta Lewandowskiego?

Paweł Skóra z Jerzym Dudkiem podczas jednej z imprez, na której wrocławianin dawał swoje show

Infopunkty

Punkty Informacyjne to miejsca, w których seniorzy mogą uzyskać informacje o ofercie miasta prze-

znaczonych dla nich lub o wydarzeniach organizowanych przez WCRS.

Punkt WCS, pl. Dominikański 6, pok. 28
czynny od pon. do pt. w godz. 9–15
(więcej informacji pod numerem tel. 71 344 44 44)

Punkt PTW, pl. Solidarności 1/3/5, pok. 318
czynny od pon. do pt. w godz. 9–15
(więcej informacji pod numerem 739 194 102)

Telefony seniora

FREEPIK.COM

Telefon Seniora to okazja do rozmowy o ich problemach z najstarszymi wrocławianami.

Nie Bądź Sam to specjalna linia telefoniczna przeciwdziałająca osamotnieniu osób starszych.

71 344 44 44, 888 999 335 – Telefon Seniora
888 999 372 – Nie Bądź Sam

Karty seniora

HANNA KALUP

Karta srebrna (dla osób 60+), złota (75+) i szmaragdowa (90+) zapewniają wrocławskim seniorom możliwość skorzystania z bezpłatnych lub promocyjnych ofert wrocławskich instytucji i firm – od kultury, przez sport, po drobne naprawy.

Jak wyrobić kartę?

Należy zgłosić się do infopunktów WCS lub PTW (adresy w dziale Infopunkty) z dowodem tożsamości. Istnieje także możliwość otrzymania Wrocławskiej Karty Seniora za okazaniem upoważnienia.

TOMASZ HODD

Bezpłatne taxi

Jedną z usług w ramach złotej karty są dwa bezpłatne przejazdy taksówką miesięcznie, które mogą zamówić osoby powyżej 75 r.ż. Dowóz ma ułatwić dostęp do urzędów, przychodni czy na cmentarz.

Jak zamówić bezpłatną taksówkę?

Najpóźniej 14 dni przed kursem zadzwoń pod numer **794 123 124** (pon.–pt. w godz. 8–17) i podaj:

- numer złotej karty
- dzień i godzinę przejazdu
- adres, pod który ma przyjechać taksówka
- adres docelowy

Poinformuj, czy będzie towarzyszył ci opiekun (musi mieć min. 16 lat). Jeżeli interesuje Cię kurs powrotny, podaj te same dane (powrót traktowany jest jako osobny kurs).

Transakcja rozliczana jest bezgotówkowo.

Aktywności w grupach

TOMASZ HODD

W Wroclawiu tyczne inicjatywy

Aktyw i biora Organ opieki

Panie oraz n dzieci

O-CAL święt

Grupa która w pływ

Szczę dają c wystę

Grupa i reżyz

Więc łąjący skać liczne

Wrocławski niezbędnik senioralny

Na wszystkich wrocławian, którzy rozpoczynają nowy etap w życiu, czyli przechodzą na emeryturę, czeka pakiet upominków:

- plecak miejski
- torba na zakupy
- etui na okulary
- Wrocławski Spacerownik z propozycjami tras po mieście
- Informator Senioralny z adresami instytucji, organizacji i firm działających na rzecz seniorów
- vouchery na mecz i bilet do opery

To Wrocławski Niezbędnik Senioralny – pierwszy taki w Polsce!

Wydawanie pakietów trwa od września tego roku, ale spokojnie, przygotowano ich 12 tysięcy – dla wszystkich, którym od stycznia 2021 r. przyznano świadczenie emerytalne. Można je odebrać przy pl. Solidarności 1/3/5 w pokoju nr 414 od pon. do pt. w godz. 12-18. Zgłaszając się, należy mieć przy sobie dowód tożsamości oraz decyzję przyznania emerytury z ZUS. Niezbędnik ma zachęcić nowych emerytów do odkrywania Wrocławia, uczestnictwa w wydarzeniach, poznawania nowych osób oraz aktywności. A wrocławscy seniorzy naprawdę mają w czym wybierać. Przy Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego (WCRS) działają Wrocławskie Centrum Seniora (WCS) i Przestrzeń Trzeciego Wieku (PTW), które organizują im szereg zajęć.

Więcej informacji dla seniorów www.seniorzy.wroclaw.pl

CS działa kilka grup tematycznych, które aktywnie uczestniczą w wydarzeniach i projektach, takich jak: Wrocławskie Dni Seniora, Dni Babci i Dziadka, Miasto Pokoleń.

Wne Wrocławianki – zajmują się rekonstrukcją dawnych strojów i udziałem w pokazach strojów podczas różnych wydarzeń. Organizują też akcje charytatywne i odwiedzają pensjonariuszy domów społecznej.

Niespodzianki – szyją stroje, przygotowują słodkie niespodzianki i różne gadzety dla dzieci i seniorów – odwiedzają z nimi później w szkołach i przedszkolach oraz seniorów w domach opieki.

-eni – podtrzymują polskie tradycje i obyczaje np. związane ze świątami, a także organizują rajdy terenowe i wycieczki.

rekreacyjno-sportowa – to grupa ludzi kochających sport, reprezentuje WCS podczas Igrzysk Sportowych dla Seniorów np. w waniu sportowym, badmintonie i boule'ach.

Śliwi w tańcu – do grupy należą aktywne panie, które w tańcu dążą do osiągnięcia szczęścia i życiowej harmonii. Grupa regularnie pojawia się na imprezach okolicznościowych.

aktorsko-reżyserska – uczy się warsztatu aktorskiego i reżyserskiego, spotyka się z aktorami i nagrywa filmowe etudy.

Więcej informacji o grupach działających przy WCS można uzyskać w Infopunktach. Ponadto organizowane są spotkania i zajęcia dla osób starszych odbywają się we Wrocławskich Klubach Seniora oraz Centrach Aktywności Lokalnej na wrocławskich osiedlach.

Teleedukacja zdrowotna

Jak obsługiwać urządzenia do zdalnych pomiarów parametrów życiowych i połączyć się z lekarzem online – tego dowiedzą się wrocławscy seniorzy biorący udział w projekcie Seniorze, bądź smart!, związanym z ideą Smart-City. Partnerami są WCRS i Telemedi.co. Skorzystać mogą posiadacze Wrocławskiej Karty Seniora. Projekt trwa do 20.12.2021.

Aby udać się na bezpłatną wizytę edukacyjną, trzeba odebrać specjalne zaproszenie. Można to zrobić w infopunktach WCS lub PTW (adresy w dziale INFOPUNKTY) albo w Stowarzyszeniu Żółty Parasol, ul. Prusa 37-39, od pon. do pt. w godz. 10-19. Następnie należy umówić się na wizytę w gabinecie w Centrum Handlowym Borek, al. Hallera 52, dzwoniąc na numer infolinii podany na zaproszeniu.

W radiu i telewizji

„Kalejdoskop Seniora” emitowany w pon. o godz. 18.40 w TV Echo24 to cykl programów na temat miejskiej oferty działań dla seniorów. Seniorzy mogą także

wysłuchać w Radiu Rodzina specjalnych audycji – „Radiowego Klubu Seniora” w pon. o godz. 14.05 i „Oblicze Wrocławia” w pt. godz. 17.10.

W wirtualnej przestrzeni

Social media, szczególnie w dobie pandemii, okazały się jednym z istotnych narzędzi komunikacji z osobami starszymi. WCS i PTW aktywnie działają w wirtualnej przestrzeni, każdego dnia publikując informacje o podejmowanych przez

siebie działaniach, ale także o wydarzeniach we Wrocławiu. Kanały internetowe działają także dzięki zaangażowaniu samych seniorów, którzy chętnie dzielą się nagrywanymi filmami, wierszami, wspomnieniami.

[l.wroclaw.pl/FB-wcs](https://www.facebook.com/wroclaw.pl/FB-wcs)
[l.wroclaw.pl/FB-ptw](https://www.facebook.com/wroclaw.pl/FB-ptw)

Wrocławskie Dni Seniora

12. edycja tegorocznego święta odbyła się w dniach 8.09-10.10. W trakcie inauguracji na pl. Gołębiów w Rynku podziwialiśmy seniorów biorących udział w tańcu w kręgu ubranych w piękne, kolorowe stroje i kapelusze charakterystyczne dla wybranych regionów Polski oraz świata. Prezydent Wrocławia wręczył Senioralnej Parze Królewskiej symboliczne klucze do bram miasta. Przyznane zostały nagrody dla pięciu „Przyjaciół Seniorów”. Statuetki otrzymali: prof. Andrzej Kiejna, kpt.

Renata Mycio, Renata Cierniak, Michał Dębiński i Renata Berdowicz. Certyfikaty „Miejsc Przyjaznych Seniorom” otrzymali: Fundacja VERITAS, Wielopokoleniowe Centrum Aktywności, Centrum Kultury Agora.

Wrocławskie Centrum Seniora zorganizowało w trakcie Dni Seniora 2021 ponad 100 różnorodnych wydarzeń, wzięło w nich udział blisko 5 tys. seniorów, wydano w tym czasie ponad 1000 Wrocławskich Kart Seniora.

Nasze osiedla

Seniorzy w ruch – warsztaty

Zadbajcie o swoje zdrowie poprzez ruch, który w okresie jesienno-zimowym jest szczególnie ważny. Zyskacie też dobre samopoczucie i odporność. Stowarzyszenie Ruchu Kreatywnego Art Projekt zaprasza osoby w wieku emerytalnym, które mieszkają we Wrocławiu, na bezpłatne warsztaty ruchowe. W programie: taniec współczesny, taniec towarzyski, pilates. Zajęcia odbywają się do 25.11 we Wrocławskim Klubie Formaty przy ul. Samboarskiej 3-5. Do projektu można dołączyć w każdym momencie. Zapisy telefoniczne: 71 789 33 20 wew. 1 lub 603 999 426. Więcej informacji: stowarzyszenie.artprojekt@gmail.com lub fb.com/stowarzyszenie.artprojekt.

Ciepłe czapki w szczytnym celu

Fundacja MadeInBrochów i HomeFit Studio organizują spotkania, podczas których sami zrobicie czapkę na szydełku. Zima zbliża się wielkimi krokami, pomyślmy o tych, którzy nie zawsze mają ciepły kąt. Czapki, które zrobicie, powędrują do osób dotkniętych bezdomnością. Potrzebujecie jedynie szydełko (rozmiar 6 lub 8), włóczkę zapewniają organizatorzy. Pierwsze spotkanie odbędzie się 24.10 o godz. 17 w HomeFit Studio przy ul. Boiskowej 19. Szczegóły: l.wroc.law.pl/czapka-na-szydelku.

Stwórz lampion

Klub rodzica w Famie przy ul. Krzywoustego 286 zaprasza opiekunów z dziećmi od 5 lat na warsztaty z cyklu „Papirowe popołudnia – Kolorowo i nastrojowo”. Zajęcia, podczas których będą tworzone lampiony, zaplanowano na 22.10 na godz. 17. Zapisy poprzez mejla: mbp11@biblioteka.wroc.pl lub osobiście w bibliotece. Klub Rodzica to cykliczne spotkania dla rodziców z dziećmi, dziadków z wnukami, odbywające się w filiach MBP im. Tadeusza Różewicza we Wrocławiu.

PILCZYCE

Ośrodek Piast już w nowej odsłonie

Zakończył się remont Ośrodka Działań Społeczno-Kulturalnych Piast przy ul. Rękodzielniczej 1. Budynek został całkowicie przebudowany. Na nowo zagospodarowano też teren wokół niego. Zobacz, jak wygląda teraz kulturalne serce Pilczyc.

Całkowity remont Ośrodka Działań Społeczno-Kulturalnych Piast kosztował ponad 3 mln zł

Ośrodek przeszedł kapitalny remont. W ramach inwestycji wzmocniono elementy konstrukcyjne budynku oraz stropu, przebudowano instalacje i układ niektórych pomieszczeń. Wymieniono też drzwi i okna. Poza tym, pojawiły się nowe chodniki, ogrodzenie, dodatkowa zieleń,

a na dachu instalacja fotowoltaiczna. Z kolei na zewnątrz m.in.: przebudowana została muszla koncertowa ze sceną i parking. – Ośrodek zawsze był ważnym miejscem na kulturalnej mapie Wrocławia. Wymagał jednak gruntownego remontu. Teraz możemy pochwalić się nowocze-

śnie wykończonym budynkiem, w którym wrocławianie rozwijają swoje pasje – mówi Bartosz Nowak z Zarządu Inwestycji Miejskiej we Wrocławiu.

Przypomnijmy, że Piast jest instytucją prowadzoną przez Stowarzyszenie Non In Solo Pane Vid(v)

it Homo (Nie samym chlebem żyje człowiek). W ośrodku działają m.in. rada osiedla, stowarzyszenie kombatanckie, koło pszczelarzy. – Komfort funkcjonowania i organizacji zajęć w ośrodku zdecydowanie się zwiększył. Odnowione pomieszczenia, sala widowiskowa oraz kolorowa elewacja – to wszystko zachęca, by tu przyjść i korzystać z szerokiej oferty zajęć – zaznacza Jolanta Macała z Ośrodka Działań Społeczno-Kulturalnych Piast.

Wiele lat temu w budynku funkcjonowało kino Piast, o czym przypominają stojące na korytarzu stare kinowe fotele i szpula z taśmą filmową. – Zależało nam, by poza nazwą chociaż część aranżacji nawiązywała do starego kina. Miejsca, które kiedyś było równie chętnie odwiedzane – tłumaczy Jolanta Macała.

Monika Dubec

PRZEDMIEŚCIE ŚWIDNICKIE

Poznaj Kawiarnię Sąsiedzka w Firleju

W Ośrodku Działań Artystycznych Firlej przy ul. Grabiszyńskiej 56 od pięciu lat działa Kawiarnia Sąsiedzka. To miejsce twórczej zabawy i osiedlowych spotkań. Sprawdź harmonogram wydarzeń, który przygotowały animatorki.

Projekt, który powstał w tym roku i cieszy się popularnością, to „Spacer z Kawiarnią i Kawą” – czyli wspólne wędrowki i zwiedzanie Wrocławia. To kontynuacja bardzo popularnej i lubianej przez widzów „Ławeczki Sąsiedzkiej”, czyli live stream Katarzyny Religi. Spacerowicze spotykają się w każdy wtorek.

Dla tych, którzy chcieliby działać twórczo, Kawiarnia Sąsiedzka ma propozycje cotygodniowych warsztatów „Kolaże w Firleju – przez cały rok”. Kolażyści spotykają się w każdy czwartek o godz. 18. Zajęcia prowadzi Małgorzata Grączewska. Natomiast raz w miesiącu (terminy na stronie www.firlej.wroc.pl oraz na facebooku Kawiarni Sąsiedzkiej), w środy o godz. 18 spotykają się przy kawiarnianym stole amatorzy powieści graficznych. Warsztaty „Ho-

roskop komiksowy” prowadzone przez Joannę Grzelczyk to zabawa obrazem i słowem. Organizowane są tam też osiedlowe i literackie spotkania. Już 27. 10 Olga Szalc zaprasza na „Historie Osiedlowe” – tym razem będzie można porozmawiać z Joanną Klimą ze Stowarzyszenia Serce Szczepina, zaś na 17.11 zaplanowano spotkanie autorskie z Agnieszką Kołodyńską-Walków wokół jej książki „Przy rumuńskim stole. Historie prosto z kuchni”. Oba startują o godz. 18.

Kawiarnia Sąsiedzka zaprasza również na „Pchli Targ w Firleju”, który odbędzie się 23.10 (sobota) w godz. 12-15. Wstęp na wydarzenia jest wolny, jedynie wstępy do instytucji podczas spacerów są biletowane.

Redakcja

W warsztatach kolażu można wziąć udział w każdy czwartek

Wybory do rad osiedli

Sprawdź, kto został radnym na twoim osiedlu

W niedzielę, 17 października 2021 r., odbyły się we Wrocławiu wybory do rad osiedli. Uprawnionych do głosowania w obwodach, w których do niego doszło, było 432 040 wrocławian. Zagłosowało 27 129 osób, frekwencja wyniosła 6,28 proc. O 786 miejsc w radach osiedlowych ubiegało się 1188 kandydatów.

MAREK KSIEŻAREK (2)

W tym roku mija 30 lat od uchwalenia samorządów osiedlowych i podziału Wrocławia na osiedla – udział w wyborach to wyraz uznania dla wszystkich społeczników

W niedzielę wrocławianie wybrali nowe składy rad osiedli. Wybory odbyły się na 44 z 48 osiedli. W 14 okręgach wyborczych głosowania nie przeprowadzono, ponieważ zarejestrowano tam liczbę kandydatów odpowiadającą liczbie mandatów w tych okręgach.

Frekwencja w tegorocznych wyborach osiedlowych wyniosła 6,28 proc. i była nieznacznie wyższa od tej w wyborach z 2017 r. (ok. 6 proc.).

Od tego roku obowiązują nowe statuty osiedli, w których m.in.

wydłużono kadencję samorządów osiedlowych – wybierane są one na 5, a nie jak wcześniej na 4 lata. W zależności od zaludnienia osiedla wybieranych było od 15 do 21 radnych.

Najliczniej zagłosowali mieszkańcy osiedli:

- Kuźniki (19,08 proc.),
- Żemiki (16,71 proc.),
- Kowale (16,17 proc.),
- Wojszyce (16,07 proc.),
- Oporów (14,67 proc.),

- Strachocin – Swojczyce – Wojnów (14,17 proc.),
- Zacisze – Zalesie – Szczytniki (14,16 proc.),
- Jerzmanowo – Jarnołów – Strachowice – Osiniec (13,49 proc.),
- Widawa (12,63 proc.),
- Lipa Piotrowska (10,74 proc.),
- Księża (10,05 proc.).

Najniższą frekwencję odnotowano na osiedlach:

- Huby (2,08 proc.),
- Powstańców Śląskich (2,35 proc.),

- Przedmieście Świdnickie (2,67 proc.),
- Stare Miasto (2,85 proc.),
- Gaj (2,90 proc.).

Pierwsze sesje rad osiedli zostaną zwołane przez przewodniczącą Rady Miejskiej Wrocławia po stwierdzeniu przez Miejską Komisję ważności wyborów w poszczególnych radach. Harmonogram sesji zostanie podany 25.10.

Sesje będą odbywały się w siedzibie Rady Miejskiej Wrocławia (Sukiennice 9) od

3.11. O terminach nowo wybrani radni zostaną poinformowani listownie na adres podany przy rejestracji. Terminy będą podane także na bip.um.wroc.pl, www.wroclaw.pl oraz wcrs.wroclaw.pl.

Opublikowane listy radnych osiedlowych dla każdego z 48 wrocławskich osiedli stworzone zostały na podstawie protokołów Obwodowych Komisji Wyborczych z 18.10 (dostępne na BIP).

Więcej na www.bip.um.wroc.pl

Wybory do Rad Osiedli 2021

27 129
głosujących

786
wybranych
radnych

48
rad osiedli

Radni osiedlowi 2021-2026

Bieńkowice

1. Papiernik Rajmund Jacek
2. Siciński Andrzej Zbigniew
3. Hornik Małgorzata
4. Fąka Daniel
5. Babij Andrzej Czesław
6. Gabryluk Józef
7. Żbik Katarzyna
8. Składzień Maciej Piotr
9. Gadomski Ryszard Tadeusz
10. Mazur Magdalena Daria
11. Misieczko Włodzimierz Marek
12. Lenert Krzysztof
13. Krawczyżyn Grzegorz
14. Tarczewski Bartosz Ryszard
15. Kozłowski Bogdan

Biskupin

1. Jędrzychowska Iwona Zofia
2. Hermanowicz Anna
3. Zalewski Marek Krzysztof
4. Krajewski Mariusz
5. Reszka Łukasz Jarosław
6. Wawrzynowicz Paweł Kordian
7. Jermąński Jacek Rafał
8. Wilanowski Tomasz Marek
9. Koziara Katarzyna
10. Wrona Agnieszka Wiktoria
11. Francuz Elżbieta
12. Dokowicz Olga Joanna
13. Lato Mateusz Paweł
14. Wołodko Maciej
15. Sleiman Diana

Borek

1. Barska Ewa Małgorzata
2. Czekaj Miłosław Aleksander
3. Matkowski Marek Daniel
4. Majewska Agnieszka
5. Szpala Jadwiga
6. Rewers Maria Beata
7. Hałuszczak Wojciech
8. Weiss Alan Łukasz
9. Talaga Agnieszka Urszula
10. Lasota-Kotowicz Krystyna
11. Mikulska Agnieszka
12. Krop-Andrzejczuk Dominika
13. Siwek Szymon
14. Gabryńczyk Karolina Agnieszka
15. Turalski Tomasz Krzysztof

Brochów

1. Sadowski Marek Dariusz
2. Sadowski Bartosz
3. Kuczma Andrzej Stanisław
4. Anusiewicz Elżbieta Bożena
5. Wosik Barbara Teresa
6. Palińska Anna Maria
7. Foczpaniak Artur
8. Balkowska Maria
9. Reczulska Beata
10. Kohyt Przemysław Krzysztof

11. Pacholska Agata Jadwiga
12. Wajsen Olivia
13. Zborowski Artur Robert
14. Michoński Jarosław Eugeniusz
15. Woźniak-Dziegańska Agnieszka Jadwiga

Gaj

1. Kurzyński Wojciech Mateusz
2. Buliński Dawid
3. Ryfa Małgorzata Gabriela
4. Sawicki Michał
5. Bystry Tadeusz Wincenty
6. Hajducki Piotr Kacper
7. Mól Marcin Mateusz
8. Juszcak Jerzy
9. Dziekan Barbara
10. Zydorowicz Stefan
11. Chodaczyński Adam Mieczysław
12. Wojtaszewski Adam Andrzej
13. Nawrotek Piotr Łukasz
14. Borzycka Weronika
15. Walczyk-Makowska Halina

Gajowice

1. Rogowska Bożena Beata
2. Chudzik Janusz Piotr
3. Chojcan Filip
4. Kessler Ryszard Stefan
5. Nakielska Monika Anna
6. Springer Bronisława Irena
7. Chwaścik Arkadiusz
8. Cichecka-Martuszkowa Ewa Barbara
9. Domińska Dominika Irena
10. Janiś Dawid Krystian
11. Mikołajewska-Janiaczek Małgorzata Anna
12. Iwanicki Mirosław Waldemar
13. Lech Mirosław
14. Arent Romuald Włodzimierz
15. Sobuńko Andrzej
16. Gdowski Kamil
17. Wojda Przemysław
18. Boczkowska Janina Barbara
19. Schindler Paweł
20. Bogulak Jarosław Krystian
21. Kozioł Marek

Gądów – Popowice Płd.

1. Kocjan Magdalena
2. Wrzesińska Joanna
3. Cielecki Jacek Robert
4. Milewski Maciej
5. Homa Dorota Magdalena
6. Erbert Aleksandra
7. Morcinek Bernadeta Marzena
8. Turzański Mariusz Jacek
9. Dziurdzik-Milewska Małgorzata Agnieszka
10. Kozioł Marek
11. Wrzesiński Paweł
12. Gawlińska Danuta Teresa

13. Piechel Michał
14. Wywrót-Borowska Anna Dorota
15. Lusar Maryla Mariola
16. Najderska Teresa
17. Dymek Zofia Barbara
18. Chojnicki Kamil Grzegorz
19. Kołczyk Kornel Kazimierz
20. Wróbel Krystyna Zofia
21. Szudy-Nowicka Maria Józefa

Grabiszyn – Grabiszyniek

1. Ćwik Barbara Stanisława
2. Bieś Czesław Edward
3. Rosik Piotr Maciej
4. Jaszczyńska Aneta Katarzyna
5. Czykałuk Stanisław Mikołaj
6. Sudomirska Joanna
7. Dolot Oskar Damian
8. Malicki Jakub Edward
9. Chołast Tomasz Dawid
10. Kostrzewa-Żolnierzyk Maria Jagoda
11. Bańcerowska Katarzyna
12. Pławnicka Janina Dorota
13. Szlucha-Kowalska Stella Klara
14. Sznajder Michał
15. Młynarczyk Arkadiusz Lech

Huby

1. Malitowski Łukasz Władysław
2. Wiśniewski Tomasz Kryspin
3. Strzelecka Celina
4. Wasilewska Jadwiga Iwona
5. Rosiński Wiktor Jacek
6. Helińska-Grabarczyk Maria Jolanta
7. Krzosa Wojciech Zdzisław
8. Kuberska Halina Teresa
9. Szatkowska Danuta
10. Wojtowicz Maria Jolanta
11. Borowski Maciej
12. Nosowicz Jan
13. Skwarka Wanda Franciszka
14. Socha Jan
15. Włodarczyk Monika

Jagodno

1. Konieczna Małgorzata
2. Celińska Sylwia Mariola
3. Daroch Paweł Janusz
4. Adkonis Sebastian Piotr
5. Ossowski Grzegorz
6. Kościński Łukasz
7. Petryszyn Arkadiusz Adam
8. Dziewit Mateusz
9. Adamski Krystian Jan
10. Śmietanka Joanna Katarzyna
11. Giełda Marcin Bartosz
12. Szemelak Dominika Beata
13. Żak Tomasz Stanisław
14. Mrozek Iwona Genowefa
15. Matejko Marcin Sebastian

Jerzmanowo – Jarnołów – Strachowice – Osiniec

1. Polak Agnieszka Sylwia
2. Majecki Grzegorz Kazimierz
3. Silingiewicz Jolanta Małgorzata
4. Owczarek Tadeusz Jerzy
5. Malicka Agnieszka
6. Żygadło Alfred
7. Kasjan Wiesław Zbigniew
8. Izdebski Maciej Ryszard
9. Rak Zofia Elżbieta
10. Żelubowski Dariusz Adam
11. Drelichowski Władysław Marian
12. Popecki Jacek Jerzy
13. Barański Jarosław Andrzej
14. Dąbrowska Zofia
15. Kędzior Jerzy Adam

Karłowice – Różanka

1. Burnecka Małgorzata Dominika
2. Mazela Ewa
3. Suś Paweł Jacek
4. Lipiński Mariusz
5. Bolek Radosław Jan
6. Puciłowska Renata Agnieszka
7. Wieczorek Dorota Helena
8. Marcinkowska Agnieszka
9. Boberski Jakub Stefan
10. Grygoruk Radosław
11. Kiliżkiewicz Alicja
12. Skowron Mariola
13. Skowron Roman
14. Milewski Edward
15. Zaporowski Michał
16. Klamka Artur Jan
17. Zankowski Przemysław Kamil
18. Kaczkowski Łukasz Henryk
19. Kaczkowska Magdalena
20. Kozłowski Henryk
21. Eckardt Kajetan Jan

Klecina

1. Leńczyk Maciej Adam
2. Launer-Kubik Joanna Małgorzata
3. Bartosik Karina Adriana
4. Wiosna Dominika
5. Sawicka Krystyna Maria
6. Kołodziej Barbara
7. Malinowska Marta Karolina
8. Kiczak Liliana
9. Heliasz Katarzyna Agnieszka
10. Tylman Krystyna Maria
11. Gawiński Ireneusz Zygmunt
12. Kubik Bartosz
13. Heliasz Filip Michał
14. Łączny Paweł Jan
15. Kuś Ireneusz Marek

Kleczków

1. Kosoń Urszula
2. Rodzik Barbara

3. Mróz Małgorzata Bożena
4. Szczytko Remigiusz
5. Piskozub Krzysztof Tomasz
6. Łagoda Magda Renata
7. Makul Joanna
8. Siemczonek Olga
9. Ibron Ewa
10. Firut Filip Stanisław
11. Firut-Wolska Karolina Maria
12. Midek Piotr
13. Berlik Mateusz Filip
14. Niemiec Jan Mateusz
15. Rozwandowicz Irena Maria

Kowale

1. Feiga Jakub Szczepan
2. Kazimierowicz Artur Stanisław
3. Niedbała Aleksander Karol
4. Ślopek Katarzyna
5. Jarząbek Paulina Magdalena
6. Furmańska Elżbieta
7. Uciniek Sebastian Cezary
8. Górka Anna Agnieszka
9. Sass Jarosław Aleksander
10. Żuk Marek Włodzimierz
11. Jakób Marek Władysław
12. Bujak Regina Irena
13. Rosowski Andrzej
14. Szkudlarek Małgorzata Jolanta
15. Ważny Piotr

Krzyki – Partynice

1. Czekaj Elżbieta
2. Gdula Elżbieta Halina
3. Kurek Marcin Maciej
4. Kwaśniewski Jerzy Marek
5. Kwiatkiewicz Piotr Maciej
6. Chudy Stanisław Grzegorz
7. Piszczek Małgorzata Elżbieta
8. Downarowicz Kalina Maria
9. Dębska-Łasut Katarzyna Anna
10. Sobolewski Radosław Jacek
11. Konopka Agnieszka
12. Szymanowicz Łukasz
13. Tkaczyk Agata Zofia
14. Kuryłło Bartosz Adam
15. Dadej Marek Krzysztof
16. Lis Marina
17. Nowakowski Mateusz
18. Osiński Tomasz Krzysztof
19. Gęsiak-Piątkowska Krystyna Halina
20. Ziomek Łukasz Franciszek
21. Kozioł Beata

Księżę

1. Bryłka Sławomir
2. Choinka Barbara Małgorzata
3. Kocik Wojciech
4. Wargin Julia Maria
5. Kłodnicki Waldemar Jacek
6. Stanisławczyk Michał Wojciech

- Szałaj Aleksandra
- Czapski Wojciech Marcin
- Trzcńska Ewa Barbara
- Figiel Franciszek Jerzy
- Jurasz Wiesław Edward
- Lukas Anna Maria
- Aksak Agnieszka Justyna
- Fortuna Marzena
- Marasek Bolesław Wacław

Kuźniki

- Kochany Albert
- Masłowska Małgorzata Krystyna
- Marsy Artur Andrzej
- Sieńko Wojciech Dawid
- Pers Michał
- Hajduk Dariusz Mirosław
- Hulewicz Piotr Andrzej
- Skibicka Iga Grażyna
- Galas Mateusz Michał
- Baran Robert Paweł
- Jurkiewicz Bartłomiej
- Łysek Konrad Aleksander
- Guder Jakub
- Malicki Bartosz Karol
- Walaszczyk Mariusz

Leśnica

- Marszałek-Zięba Karolina
- Suligowski Robert Ziemowit
- Pietrońska Anna Maria
- Rochowicz Artur Paweł
- Rusinek Mariusz Jerzy
- Piłat Krzysztof Emil
- Korbecka Izabela Maria
- Maj Mieczysław Jan
- Lisowska Joanna Dorota
- Jasiński Mariusz Adam
- Mieszkalski Mikołaj
- Florecki Marek
- Nowak Łukasz Paweł
- Kazubski Bartłomiej Marcin
- Dobrzyniecka Ewelina
- Woźnica Michał Ryszard
- Miara Mateusz Wojciech
- Tomkowiak Kozak Kalina Małgorzata
- Misiak Hanna Elżbieta
- Dukszto Aneta Ewa
- Lisowski Łukasz Przemysław

Lipa Piotrowska

- Michoń Łukasz Piotr
- Stanisz Ewa
- Winiarska Ewa Anna
- Sikorska-Niemiec Krystyna
- Cybała Magdalena Alicja
- Dobroś Michał Henryk
- Nowak Paweł Jakub
- Zawadzki Mariusz
- Domowicz Piotr Jan
- Słapa Bernard Sobiesław
- Jaworski Mariusz Piotr
- Mazur Jadwiga
- Gil Kamil
- Kosmala Grażyna Eulalia
- Rak Helena

Maślice

- Kuna Tomasz
- Olszowy Maja Konstancja
- Kunysz Robert
- Hartman-Łesiuk Joanna
- Paryż Zuzanna Monika

- Cierniak Renata
- Czerwiński Sławomir Antoni
- Lange Grażyna Krystyna
- Wojewoda Ewa
- Bątkiewicz-Pantuła Marta Monika
- Miara Przemysław Oktawian
- Stelmasiński Michał Gabriel
- Patoła Tomasz Zygmunt
- Kapek Arkadiusz
- Szałaty Miłosz Fabian

Muchobór Mały

- Skórzyński Maciej Mikołaj
- Krzyżoś Krzysztof
- Wasilewska Irena Halina
- Nowak Urszula Maria
- Mizuro Artur
- Partyka Wojciech
- Reiter Rafał
- Kubicz Bartłomiej Piotr
- Stępień Maciej Przemysław
- Tomczyk Piotr
- Sobieska Maria Zofia
- Gidaszewska Marianna Kazimiera
- Dusza Mirosław Andrzej
- Klisiewicz Rafał
- Miszczyc Marcin Jan

Muchobór Wielki

- Tylkowski Bartłomiej Arkadiusz
- Jażdżyk Ewa Maria
- Bučko Aleksander Zbigniew
- Wiśniewska Wioleta Ludwika
- Górska Magdalena
- Szkudlarski Tomasz Franciszek
- Tadrała Iwona Anna
- Prabucka Katarzyna Elwira
- Dworniczak Łukasz
- Cisowski Roman Stanisław
- Knaż Marek Ryszard
- Szczykowski Jacek Andrzej
- Dumycz Damian Dariusz
- Góral Jarosław
- Kucharski Tomasz Paweł

Nadodrże

- Duchnowska Izabela Maria
- Dąbkiewicz Ewelina Marta
- Ciążela Marta
- Flis Jarosław
- Adamczyk Konrad Jacek
- Fereński Piotr Jakub
- Suder Monika Maria
- Kmieć Henryk Wojciech Henryk
- Skrzypczyńska Krystyna Aniela
- Mazurek Łukasz Jan
- Górka-Dudek Grażyna Marzena
- Gałęcka Jadwiga
- Purzycka Beata
- Semeniuk-Przymęcka Sylwia Agnieszka
- Hoduń Monika
- Komarnicka Anna
- Jankowski Marek
- Stępień Artur
- Mirys Joanna Bożena
- Lupomasskat Jan Rafael
- Prostak Jan Józef

Nowy Dwór

- Olbert Krzysztof
- Walaszczyk Damian
- Kucharska Wiesława
- Wojtuś Elżbieta Anna
- Krawczyk Anna
- Molenda Małgorzata
- Wegnerowicz-Kieda Lucyna
- Pietruch Jerzy Zygmunt
- Kobryń Leszek Czesław
- Rawa Witold
- Olbert Łukasz
- Huk Alicja
- Dzik Helena
- Pecko Agnieszka Magdalena
- Kubacka Józefa

Ołbin

- Chromów Lidia Magda
- Czajka Tomasz Krystian
- Orlicz Tomasz
- Zapłata Bartosz Marcin
- Sawicka Anna
- Wilk Grażyna Joanna
- Wikliński Paweł Piotr
- Łuczkańska Bogumiła Małgorzata
- Święś Bartłomiej Tomasz
- Słobodzian Maciej Piotr
- Kaczyńska Anastazja
- Jankowski Michał Krzysztof
- Rot Marta
- Pawlak Urszula Joanna
- Kasprzak Hubert Oskar
- Skórski Jarosław
- Aksak Michał Andrzej
- Matejko Wiktoria
- Dobrakowski Michał Jakub
- Wienconek Katarzyna
- Grabowski Dawid Tomasz

Ołtaszyn

- Ciupa Patrycja Agnieszka
- Skuła Edyta
- Greń Krzysztof Marcin
- Hamburger Krystyna Łucja
- Kucfir Maciej Jarosław
- Szpiczakowski Zbigniew
- Piątej Daniel Jacek
- Skuła Rafał Zygmunt
- Kręcisz Maria Luiza
- Puć Antoni
- Hałaczkiwicz Katarzyna Iwona
- Sawińska Krystyna Maria
- Focht Barbara Ewa
- Tokarski Michał Emil
- Zychowicz Jakub Zbigniew

Oporów

- Lorenc Sebastian Łukasz
- Irek Damian Michał
- Bodnar Izabela Anna
- Drapella-Hermansdorfer Alina
- Babiszewska Barbara
- Wolski Jakub Jacek
- Przystawa Paweł Marian
- Bielanów Karolina
- Badowska Anna Beata
- Binkowska Dobrosława Olga
- Plewa Krzysztof
- Mróz-Gorgoń Barbara Natalia
- Obara-Kowalska Katarzyna Anna

- Jagiełło Marek Kazimierz
- Ciechanowski-Mirek Patryk

Osobowice – Rędzin

- Gołąb Dominika
- Błaszkiwicz Artur
- Nawrot Joanna Izabela
- Nawrot Marek Piotr
- Twardoch Aleksandra Monika
- Mazur Konrad Tomasz
- Paśławska Marta Magdalena
- Kurek Aneta Monika
- Srokowski Łukasz Chrystian
- Czekalska Katarzyna Agnieszka
- Cymanek Andrzej Dariusz
- Kierakowicz Paweł
- Zielińska Anna Danuta
- Ołupczyńska Ewa
- Gonciarz Hanna Karolina

Pawłowice

- Pyrcz Marta
- Bienias Aleksandra Anna
- Kowalczyk Marcin Janusz
- Macuski Radosław
- Nager Anna Maria
- Książek Bogusław Andrzej
- Gruszko Marcin Jerzy
- Bogusz Marzena
- Lepka Ewelina Magdalena
- Jakiel Anna Maria
- Jakiel Karolina Anna
- Sobolski Piotr Roman
- Jakubik Wojciech Tadeusz
- Szczepeński Adam Paweł
- Orzechowski Jacek Paweł

Pilczyce – Kozanów – Popowice Ptn.

- Chmura Emilia
- Postawa Konrad
- Stopka Błażej Adam
- Macała Henryk Jan
- Chudy Krzysztof
- Krzyżosiak Bartłomiej Stanisław
- Polniak Małgorzata
- Muchalska Eleonora Emilia
- Szweda Krzysztof
- Jantas Anna Ewa
- Kosek Patryk Rafał
- Stępniewska Ewa Danuta
- Węgrzynowski Tomasz Jan
- Materak Helena Maria
- Gostkowska Ewa Alicja
- Wiśniewski Maciej Mateusz
- Krzemińska-Borecka Iwona
- Czapnik Halina
- Domańska Ewa
- Kapłon Tomasz Mirosław
- Korbecka Małgorzata

Plac Grunwaldzki

- Kornaś Jolanta
- Lewandowski Maciej Janusz
- Łamasz Teresa Bogusława
- Musiał Jakub Piotr
- Puzio Henryk
- Rychter Ryszard Andrzej
- Senicka Kinga Eliza
- Tuczyńska Krystyna Jadwiga
- Żurawska Anna Małgorzata
- Duda Remigiusz Maciej
- Ziembicka-Has Wanda

- Piekarz Damian Patryk
- Zygmunt Patryk Jerzy
- Litwa Marian
- Jaworski Adam

Polanowice

- Stącel Emilia
- Bryja Swietłana
- Paszkowski Stanisław
- Stańczyk Joanna
- Nowicka Marzena Małgorzata
- Nowicki Jan Józef
- Dudkowiak Alicja
- Kawecka Zofia
- Zaleski Paweł Tomasz
- Sławiński Lesław Tomasz
- Mosur Katarzyna Joanna
- Michałowska-Tkocz Marta
- Solecki Jacek
- Gawrońska Grażyna
- Konewecka-Małek Joanna

Powstańców Śląskich

- Kordys Marcin Dariusz
- Kryszczuk Bogusław Marian
- Kwiatkowska-Sip Natalia Elżbieta
- Lubicz Miszewski Krzysztof Bronisław
- Przybyszewski Adam Romuald
- Michalak Katarzyna
- Raińczuk Maciej
- Krajewski Tomasz Artur
- Urbaniak Piotr Michał
- Stanisławski Rafał Sławomir
- Ciupa Gracjan Radosław
- Filiński Ryszard Michał
- Hertman Mateusz
- Pobiegun Krystyna Stanisława
- Repczyńska-Widelman Aleksandra Lucyna
- Kwiatkowski Michał Stanisław
- Pałka Leszek Wojciech
- Kordys Monika Anna
- Kucharska-Dymitraszczyk Katarzyna
- Rosiński Michał Roch
- Terlecki Tadeusz Filip

Pracze Odrzańskie

- Adamczyk Mateusz Tadeusz
- Ćwiernikiewicz Grzegorz Piotr
- Biskup Wojciech
- Pasieczny Wojciech
- Ciskowska Helena
- Szewczyk Henryk
- Rawski Henryk Zbigniew
- Kucharski Leszek
- Dutczak Anna Staisława
- Bąk Mieczysław
- Cencora Krystian
- Karolczuk Adam Stanisław
- Miśkiewicz Jadwiga Jolanta
- Pietrowski Kazimierz
- Urbański Tomasz

Przedmieście Oławskie

- Konieczny Marcin Jakub
- Zieliński Jacek
- Kozan Gabriela
- Szumiela Joanna

5. Wieczorak Jan Aleksander
6. Sobczak Grzegorz
7. Mitev Barbara Wiktoria
8. Geyer Gertruda Zofia
9. Kantor Mateusz
10. Dubaniowska Agnieszka
11. Gorgoń Michał
12. Drożdżyńska Dorota Czesława
13. Jagodziński Michał Łukasz
14. Paderewski Stanisław Jan
15. Głowacki Maciej Andrzej
16. Sterczewski Jacek
17. Okuniewicz Tadeusz Antoni
18. Schmidt Piotr Krzysztof
19. Ludwig Grzegorz Paweł
20. Lewandowska Alicja Mariola
21. Morga Szymon

Przedmieście Świdnickie

1. Szczepaniak Magdalena
2. Radzikowski Adam Antoni
3. Szczygiel Anna Łucja
4. Śniady Robert Remigiusz
5. Kucharczyk Michał Adam
6. Łój Maria Franciszka
7. Wierzbowska Dorota Aleksandra
8. Grabszewicz Genowefa Apolonia
9. Michałowski Maciej Jan
10. Kosmecki Adam
11. Molenda Leszek Mirosław
12. Sołtys Małgorzata Wanda
13. Kaziów Piotr
14. Januszewska Renata Anna
15. Put Mariusz Janusz

Psie Pole – Zawidawie

1. Mazur Przemysław Marcin
2. Piekarski Piotr Tomasz
3. Burtowski Grzegorz Jacek
4. Kurzynski Paweł Jan
5. Woś Artur
6. Bilka Krystyna
7. Mincer Tadeusz Albert
8. Solarek Jan Bogumił
9. Kasińska Agnieszka Katarzyna

10. Darłak Tomasz Stanisław
11. Rynkowski Adam Roman
12. Ciuchta Tomasz
13. Kowalczyk-Perdek Magdalena Joanna
14. Włodarski Rafał Grzegorz
15. Glińska Monika Ewa
16. Durajczyk-Starościak Ewa Katarzyna
17. Błaczkowski Lech Wojciech
18. Bukowski Adrian Norbert
19. Kołtonowski Marcin
20. Kuliński Dawid Mateusz
21. Gołaś Bartosz Sebastian

Sołtysowice

1. Gajewska Magdalena Ewa
2. Królicki Tomasz Aleksander
3. Wyborski Piotr Krzysztof
4. Polna Elżbieta
5. Erd Artur Grzegorz
6. Maślanka Grzegorz Sebastian
7. Śnigucki Piotr Adam
8. Grobelny Marek Aleksander
9. Ochman Beata Maria
10. Bogdziun Marian Jan
11. Basta Tomasz
12. Jaszczyński Krzysztof Andrzej
13. Aniśkiewicz Marcelina Danuta
14. Werpulewski Maciej
15. Łagojda Krzysztof Wojciech

Stare Miasto

1. Gołka Marek Jan
2. Boratyn Katarzyna Elżbieta
3. Bielecka-Gołka Halina
4. Szelc Olga Maria
5. Władyczka Anna Dorota
6. Stanek Gabriela Aniela
7. Narbutowicz Krzysztof Mieczysław
8. Baleja Janusz
9. Horszowski Michał Jan
10. Mikołajczyk Justyna
11. Niezgodzka Jolanta Magdalena
12. Potocki Tomasz
13. Idzikowska Krystyna Dorota

14. Niciejewski Krzysztof
15. Grabowski Witold Szymon

Strachocin – Swojczyce – Wojnów

1. Piwko-Wolny Renata Jolanta
2. Chruściel Agnieszka
3. Skorupa Beata Marzena
4. Kąkalec Anna
5. Pędziwiatr Dorota Jadwiga
6. Pasiński Jarosław Zbigniew
7. Reder Tadeusz
8. Folga-Łozińska Izabela Marcelina
9. Nowak Teresa Maria
10. Walczak Tomasz Wojciech
11. Pietrzak Rafał Mariusz
12. Piątek Stanisław Roman
13. Bała Piotr Stanisław
14. Gałuszek Michał Krzysztof
15. Solicki Ireneusz Jarosław

Szczepin

1. Kawa Michał Marian
2. Czaja Piotr Tomasz
3. Mrowiec Joanna Kazimiera
4. Żuk Aleksandra Danuta
5. Nowak Dariusz
6. Klima Joanna Barbara
7. Kozyra Anna Katarzyna
8. Botkowska Katarzyna
9. Górkiewicz Agata Ewa
10. Kurachowska Anna Renata
11. Ziarko Paweł
12. Paździor Magdalena
13. Janczar Magdalena
14. Lisoska Justyna Angelika
15. Kowalczyk-Hussein Żaneta

Świniary

1. Repiński Remigiusz Łukasz
2. Mićków Marcin Zbigniew
3. Ryłokowska-Maciążek Marta
4. Szostek Sebastian
5. Suszczyński Karol Michał
6. Marciniak Magdalena Aneta
7. Limberger Magdalena Ewa
8. Okoń Sławomir Stanisław

9. Kośnikowska Agnieszka
10. Szczotkowska Joanna Maria
11. Szpilka Iwona Zofia
12. Mickiewicz Ewa Justyna
13. Wolańska Mariola Jadwiga
14. Szulc Daniel
15. Szostek Joanna Dominika

Tarnogaj

1. Myszko-Wolski Tomasz
2. Mazurkiewicz Krzysztof Marian
3. Benedyk Mateusz
4. Kiljan Adam Stanisław
5. Rogalińska Barbara
6. Wolska-Myszko Jessica
7. Gruhn Anna Dąbrówka
8. Januszewski Piotr
9. Kaszuwara Piotr Sebastian
10. Jagielska-Wais Alina
11. Wais Waldemar Andrzej
12. Rosiek Agnieszka Ewa
13. Sosna Piotr Michał
14. Kula Łukasz Marian
15. Suty Krzysztof Ryszard

Widawa

1. Żak Mateusz Damian
2. Pondel Michał Piotr
3. Pondel Tomasz Aleksander
4. Żak Adriana
5. Dyra Mateusz
6. Bożemój Jan
7. Nowak Krzysztof Stanisław
8. Olejniczak Tomasz Wojciech
9. Frąc Alina
10. Wiśniowska Urszula Grażyna
11. Osławski Jakub Bartłomiej
12. Grygosiński Michał Maciej
13. Zalewski Łukasz
14. Zalewska Aurelia
15. Ziała Marcin Łukasz

Wojszyce

1. Ogrodnik Andrzej Tadeusz
2. Ogrodnik Marcin
3. Dusza Agnieszka Jowita
4. Czarna Zofia

5. Pindral Elżbieta Marta
6. Herfurt Wojciech Jerzy
7. Kociumbas Jan
8. Karpiński Waldemar Henryk
9. Sowa Elżbieta Barbara
10. Świdorski Wojciech Zbigniew
11. Sowa Wojciech Mirosław
12. Zawada Grażyna Teresa
13. Góral Anna
14. Kilian Wiesława
15. Dyrkacz Waldemar Mariusz

Zacisze

1. Dudek-Szumowska Danuta Maria
2. Muszyński Paweł Maria
3. Łój Paweł Daniel
4. Radomski Błażej Paweł
5. Krzywka Martyna Anna
6. Zalewski Krzysztof Feliks
7. Staszyńska Ewa Katarzyna
8. Tyszkla Marek
9. Werszler Rafał Jerzy
10. Baniewicz Dariusz Marian
11. Medyński Andrzej Kazimierz
12. Bubiń Ryszard
13. Tracz Jolanta Ewa
14. Chodowany Marek Robert
15. Bartyńska Barbara Maria

Żerniki

1. Rymaszewska Irena
2. Garstka Michał Paweł
3. Łysio Sławomir
4. Wojtczak Helena Małgorzata
5. Firlit Jarosław Dariusz
6. Ginał Jarosław
7. Cebulska Anna Dorota
8. Jamróz Ewelina Marta
9. Bartkowiak Monika Aneta
10. Jankowska Anna
11. Pryjma Marcin Jarosław
12. Firlit Ewa Lilla
13. Oczkowska Helena
14. Graczyk-Zołotajkin Grażyna Maria
15. Międzybrodzki Mariusz Grzegorz

Odwiedź Dolny Śląsk

ZGORZELEC

Razem ze swoim bliźniakiem tworzą Europę-Miasto

Gospodarze Zgorzelca zachęcają: u nas jest wiele do zobaczenia, ale zajrzyjcie także do bliźniaczego Görlitz. Po polskiej stronie są trasy rowerowe przez parki nad Nysą Łużycką, a po niemieckiej oryginalna architektura i filmowe plenery. Zawitał tu nawet światowej sławy aktor – Brad Pitt.

Nadgraniczny Zgorzelec i położone po drugiej stronie rzeki Görlitz to jeden z nielicznych w Europie organizmów miejskich położony w dwóch krajach. Ponad 20 lat temu partnerskie relacje zaowocowały powołaniem struktury nazwanej Europa-Miasto. Dzisiaj to prawdziwy wielonarodowy tygiel kultur, tradycji i charakterów. Choć Görlitz ma o wiele dłuższą historię (w 2021 r. świętuje 950. rocznicę istnienia, podczas gdy Zgorzelec liczy sobie niecałe 80 lat) to wzajemnie uzupełniają się i przenikają.

Obie części miasta spina most Staromiejski, który pełni funkcję traktu spacerowo-rowerowego. W jego tle stoi wieża dawnego elewatora zbożowego. Monumentalną konstrukcją ozdabia płasko-rzeźba WAZE (Wizerunek Artystyczny Zjednoczonej Europy). Ceramiczne dzieło ormiańskiego artysty Vahana Bego i Polaka Michała Bulaka w formie kobiecego popiersia to symbol wspólnoty Zgorzelca i Görlitz oraz idei europejskiego zjednoczenia.

Wizytówki Zgorzelca

Odbudowa mostu dała impuls zmianom, jakie nastąpiły na polskim brzegu. Rewitalizacja przywróciła dawną urodę najstarszej części miasta – Przedmieściu Nyskiemu. Dzisiaj to reprezentacyjne miejsce z bogatą ofertą gastronomiczną i kulturalną. I piękna wizytówka Zgorzelca, ulubione miejsce spotkań mieszkańców i ich gości.

Intensywną terakotową barwą wyróżnia się dom Jakuba Boehme, XVII-wiecznego mistyka i filozofa, z zawodu szewca. Warte odwiedze-

#odwiedź
DOLNY
ŚLĄSK

Most Staromiejski łączy Zgorzelec z Görlitz

i Rzemiosł Budowlanych (dzisiaj siedziba LO).

Interesujący jest też gmach Górnołużyckiej Hali Chwały (dzisiaj Miejski Dom Kultury). Budynek w stylu wilhelmińskiego neobaroku zaprojektował Hugo Behr, znany przede wszystkim jako budowniczy Reichstagu w Berlinie. Powstał w latach 1898-1902 na fali pruskiego patriotyzmu i kultu Hohenzollernów w Niemczech. Górnołużycki Panteon to wyraz czci dla pierwszego cesarza zjednoczonych Niemiec Wilhelma I i jego syna Fryderyka III.

Tu walczył Brad Pitt

Na pewno nie rozczarują się ci, którzy zdecydują się również na wycieczkę po Görlitz. Wystarczy przespacerować się po Starówce,

zobaczyć klimatyczne uliczki i zaułki oraz śródmiejskie ogrody i skwery, by przekonać się, że w określeniu „perła architektury” o mieście nad Nysą nie ma przesady. Architekturę niemieckiej części miasta doceniają też filmowcy. Uliczki Görlitz były tłem dla wielu filmów, m.in. „Bękartów wojny”, „Grand Budapest Hotel” czy „W 80 dni dookoła świata”.

Rowerem wzdłuż Nysy Łużyckiej

Weekend w Zgorzelcu można spędzić bardziej aktywnie, np. korzystając z tras rowerowych prowadzących przez kompleks zabytkowych parków i terenów zielonych ciągnących się wzdłuż Nysy i tworzących oazę zieleni w samym sercu Europy-Miasta. Położone w pobliżu rzeki, harmonijnie łączą urodę łąk i lasów nizinnych ze sztucznie utworzonymi krajobrazami typowymi dla terenów górzystych i skalnymi formacjami dawnych wyrobisk kamienia. Ta różnorodność, wraz z ukrytymi wśród zieleni, malowniczymi stawami parkowymi, stanowi o atrakcyjności i niepowtarzalnym uroku nabrzeży Nysy Łużyckiej.

Święto ponad granicami

Pretekstem do wyprawy do Zgorzelca może być któraś z plenerowych imprez organizowanych nad Nysą. Najślawniejsza to letnie „Święto starego miasta – Jakuby”, organizowane w ostatni weekend sierpnia równoległe z görlitzkim Altstadtfest, jedną z najbardziej znanych niemieckich imprez staromiejskich. Ale życie kulturalne i rozrywkowe tętni w Zgorzelcu przez cały rok.

Jak dojechać do Zgorzelca?

Z Wrocławia do granicznego Zgorzelca są 164 km. Samochodem, trasą A4 pokonamy tę trasę w 2 godziny. Przejazd pociągiem trwa ok. 2-2,5 godziny (część połączeń z przesiadką w Węglińcu).

Miejski Dom Kultury

nia jest sąsiadujące z nim Muzeum Łużyckie, a w nim m.in. prezentacje wystroju tradycyjnej izby górnołużyckiej.

Dawną urodę odzyskuje też zabytkowe śródmieście z XIX-wiecznymi kamienicami. Najpiękniejsze z nich, o bogato zdobionych elewacjach, stoją wzdłuż ulic: Staszica, Domańskiego, Wolności, Bohaterów Getta, Daszyńskiego, Warszawskiej. Imponujący rozmach widać w ocalałej w oryginalnej formie dawnej Królewskiej Szkole Budowy Maszyn

Zgorzelec to z wielu względów miejsce wyjątkowe, które wciąż jeszcze czeka na swoich turystycznych Kolumbów. Warto nas poznać, szczególnie że tak łatwo tu dojechać. Podróż autostradą A4 lub Kolejami Dolnośląskimi trwa tylko nieco ponad 1,5 godziny. Naszym gościom oferujemy spotkania z historią, kulturą i tradycjami, pięknymi zabytkami architektury i filmowymi plenerami oraz świetne wydarzenia muzyczne, kulturalne i sportowe. Jestem pewien, że każdy znajdzie tu coś dla siebie i będzie do nas wracał.

”

Rafał Gronicz
prezydent Zgorzelca

Wrocławskie pokolenia

Studentki z pomysłem na stronę dla wolontariuszy

Kiedy pandemia sparaliżowała działanie firm i NGO-sów, w Polsce zabrakło także wolontariuszy. Zauważyła to grupa studentek z Wrocławia i Leszna. Tak powstał serwis VolunteerSide – czyli ogólnopolska platforma z ofertami wolontariatu.

– Pomysł i wykonanie są proste – na stronie internetowej można znaleźć propozycje z dużych i małych miast, a dzięki odpowiednim filtrom tematycznym chętni do pomocy bardzo szybko odszukają odpowiednią dla siebie ofertę. Platforma została stworzona głównie z myślą o osobach w wieku licealnym, ale większość ofert skierowana jest do każdego, jako że wolontariat nie zna granic – także tych dotyczących wieku – mówi Julia Kowalik, autorka platformy.

Kilkadziesiąt ofert

Aktualnie na platformie znajduje się około 50 ofert – z dużych miast: Poznania, Trójmiasta, Kielc, Warszawy, i mniejszych miasteczek: Biało-brzegów czy Pieczarek. Jest nawet oferta z Hiszpanii. Oczywiście są tak-

że oferty wrocławskie: z Wrocławskiego Teatru Współczesnego, Szlachetnej Paczki, Fundacji Mam Marzenie czy Fundacji EkoRozwoju. Ponad połowa ofert na VolunteerSide dotyczy e-wolontariatu. – Okres pandemii sprawił, że wiele organizacji zostało zmuszonych do bardzo szybkiej zmiany trybu pracy – ludzie nawet pilniej potrzebowali pomocy niż kiedyś, upowszechniać więc zaczął się wolontariat zdalny (e-wolontariat). W innych krajach Europy taka forma niesienia pomocy była znana już wcześniej, jednak w Polsce jej rozkwit przypadł właśnie na czas pandemii – opowiada Julia Kowalik.

Zwolnieni z Teorii

Julia Kowalik (autorka platformy) studiuje cyberbez-

Od lewej: Zofia Kowalik, Maria Krajewska i Julia Kowalik – autorki platformy Volunteer Side

pieczeństwo na Politechnice Wrocławskiej. Zespół platformy tworzą także Marta Świerczyńska i Aleksandra Pyka – studentki komunikacji wizualnej na Uniwersytecie Wrocławskim oraz Zofia Ko-

walik, Maria Krajewska i Kasper Gembara – studenci Szkoły Głównej Handlowej w Lesznie. Studenci zrealizowali projekt

w ramach olimpiady Zwolnieni z Teorii.

Maciej Wołodko

Oferty dla wolontariuszy na www.volunteerside.com

WROśnij we WROcław: zapisy do jesiennej edycji

Zapisy na jesienną edycję sadzenia drzewek dla małych wrocławian ruszyły 18 października. Tym razem 300 drzew przybędzie wzdłuż ulicy Granicznej, by zazielenić drogę na lotnisko. Akcja przeznaczona jest dla dzieci urodzonych w latach 2020–2021

Wiosną tego roku drzewka sadzono bez udziału dzieci i ich rodzin

Chętni – rodzice, ale też inni bliscy – którzy chcą zgłosić dziecko do udziału w programie, powinni zarejestrować się na stronie Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego poprzez formularz zgłoszeniowy. Można zrobić to od 18 do 29 października lub do wyczerpania zapasu drzewek, których jest w tej edycji 300. Sadzenie odbędzie się 6 listopada wzdłuż ul. Granicznej.

– Ta inicjatywa jest cenna ponieważ przybywa wciąż potrzebnych w każdym mieście drzew, w sadzenie są zaangażowani mieszkańcy, w dodatku w przyszłości, kiedy te drzewa będą już duże, o ich los będą zabiegać, mamy

taką nadzieję, ci, dla których teraz są sadzone. To jest prawdziwa gra w zielone – mówi dyrektor ZMZ Jacek Mól. Projekt „WROśnij we WROcław” organizują wspólnie Zarząd Zieleni Miejskiej we Wrocławiu i Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego. W tym roku przy wsparciu MPK Wrocław, ZDIUM-u i Ekosystemu. Organizatorzy zapewniają, że zrobią wszystko, by w tym roku każdy mógł swoje drzewko posadzić osobiście.

– Cieszę się, że akcja tak mocno przyjęła się wśród mieszkańców.

Drzew jest coraz więcej i wciąż nie brakuje chętnych do sadzenia. Robimy coś pożytecznego, bawiąc się przy tym. Zapraszam do sadzenia – mówi radny Dominik Kłosowski, jeden z pomysłodawców akcji.

Projekt „WROśnij we WROcław” zapoczątkowany został w roku 2017. Od tego czasu 2000 drzewek zyskało małych patronów. Każda biorąca udział w projekcie rodzina otrzymuje certyfikat z lokalizacją swojego drzewka.

Redakcja

Zapisy na i.wroclaw.pl/wrosnij-jesien21

Nocne zakupy w księgarni? To możliwe

Nocny kiermasz starych książek, rabaty na tomy wybranych wydawnictw, koncerty i spotkania z fantastycznymi autorami, a także spacer po... kryminalnym Wrocławiu. To atrakcje Nocy Księgarń, która już 22 października odbędzie się w kilku miejscach stolicy Dolnego Śląska.

Festiwal odbywa się od 2019 r., promuje niewielkie, ale ambitne księgarnie, które słyną z wyszukanej oferty i wyjątkowego klimatu. Księgarnie specjalnie na tę noc wydłużają godziny pracy: Cocofli, ul. Włodkowica 9 będzie czynna do północy, Księgarnia Podróżnika, ul. Wita Stwosza 19/20, Tajne Komplety w Przejściu Garncarskim i Infopunkt29, ul. Kazimierza Wielkiego 29 do 22, a Księgarnia w Muzeum Narodowym do godz. 20, z kolei Antykwariat im. A. Jaworskiego, ul. Kuźnicza 43/45, będzie czynny od godz. 18.

Spotkania z autorami

Intrygująco zapowiada się spacer z wrocławską reporterką Izą Michalewicz, której książka „Ballady morderców. Kryminalny Wrocław” właśnie ukazała się nakładem Wydawnictwa W.A.B. Autorka przybliży w niej słynne sprawy kryminalne, którymi żyli mieszkańcy – zbiórka o godz. 18 pod Book Truckiem pod pomnikiem Bolesława Chrobrego.

W Cocofli o godz. 18 spotkanie z fotografem Karolem Krukowskim, autorem picture booka o wrocławskim przegierzu, któ-

ry właśnie ukazał się nakładem OKiS-u. W Dolnośląskiej Bibliotece Publicznej wielka gratka dla tych, którzy kochają wrocławskie,

ale i dolnośląskie kadry, bo Hannibal Smoke, autor m.in. tomu „Niewidzialne miasto. Wrocław, który przestał istnieć” opowie o miejscach, jakich w krajobrazie miejskim i regionalnym już zabrakło. O godz. 20 na FB Księgarni Podróżnika spotkanie online z Joanną Mielewczyk, jedną z 30 Kreatywnych Wrocławia, autorką książek o wrocławskich kamieniach i ich historii.

W Muzeum Narodowym o godz. 16.30 spacer po wystawach stałych z Małgorzatą Moźdzysłką-Nawotką, autorką nowego tomu „Pozór kostiumu. Historyzm i orientalizm w modzie kobiecej w Polsce od XVIII do początku XX wieku”. Obowiązują zapisy.

Koncerty

Księgarnia Tajne Komplety przygotowała także koncert zespołu Polonka. Start o godz. 20, transmisja na www.tajnekoncerty.pl.

A na koncert organowy zaprasza ewangelicko-augsburska parafia Opatrzności Bożej (start o godz. 18).

Magdalena Talik

Festiwal Clarimania

Od 21 do 23.10 w budynku Akademii Muzycznej przy pl. Jana Pawła II odbędzie się Międzynarodowy Festiwal Klarinetowy Clarimania. Impreza odbywa się we Wrocławiu od 2002 r.

To nie tylko okazja, aby posłuchać koncertów światowej sławy klarncistów, ale też wybrać się na lekcje mistrzowskie (dla uczniów i studentów), wystawy instrumentów dętych drewnianych i spotkać z artystami. Wystąpią m.in. Irvin Venyš wraz z Epoque quartet z Czech, młody wirtuoz Pablo Barragan z Hiszpanii, Jean-Michel Bertelli z Francji, performer i basklarnecista Stephan Vermeersch z Belgii, Sergei Petrov, pierwszy klarncista moskiewskiego Teatru Bolszoi, czy Aleks Tasić z Serbii. Wstęp na wszystkie wydarzenia jest wolny. Więcej informacji i program wydarzenia na www.clarimania.pl

Festiwal Teatr w Więzieniu

Już niebawem we Wrocławiu odbędzie się nietuzinkowe wydarzenie – Europejski Festiwal Teatru w Więzieniu – Granice/Borders. Jest to jedna z pierwszych tego typu inicjatyw w Europie. Powstała z myślą o stworzeniu przestrzeni do dyskusji oraz poszerzenia świadomości społecznej na temat teatru w środowisku penitencjarnym. To pretekst do spotkania praktyków, badaczy oraz instytucji realizujących działania teatralne w zakładach karnych, z publicznością.

Oficjalne otwarcie festiwalu wraz z wernisażem wystawy fotograficznej „Granice” odbędzie się 28.10 o godz. 18 w Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego, pl. Wolności 7a. Więcej informacji o festiwalu i pełny program na www.jubiloproject.com/granice-borders-festiwal/. W związku z ograniczeniami epidemiologicznymi liczba miejsc na poszczególnych wydarzeniach jest limitowana.

Laureaci nagród Angelus i Silesius 2021

Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się 16 października

Kateryna Babkina laureatką Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus oraz nagrody im. Natalii Gorbaniewskiej, a Kamila Janiak i Aleksander Trojanowski laureatami Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej Silesius.

Tegoroczną laureatką Angelusa została ukraińska pisarka Kateryna Babkina, autorka książki „Nikt tak nie tańczył, jak mój dziadek”. Otrzymała statuetkę Ewy Rossano oraz czek na 150 tys. zł. Babkinę wyróżnili także czytelnicy w plebiscywie im. Natalii Gorbaniewskiej. W ten sposób pisarka otrzymała również zaproszenie na rezydencję literacką we Wrocławiu, której fundatorem jest Wrocławski Dom Literatury. 40 tys. zł za najlepszy przekład otrzymał Bohdan Zadura, tłumacz książki „Nikt tak nie tańczył, jak mój dziadek” Kateryny Babkiny.

Wrocławską Nagrodę Poetycką Silesius w kategorii „Książka roku” (50 tys. zł) otrzymała Kamila Janiak za tom „Zakaz rozmów z osobami nieobecnymi fizycznie”. W kategorii „Debiut roku” (20 tys. zł) zwyciężył Aleksander Trojanowski z tomem „Parkingi podziemne jako miasta spotkań”. Silesiusem za całokształt twórczości (100 tys. zł) nagrodzono Ryszarda Krynickiego.

Organizatorem i fundatorem nagród Angelus i Silesius jest Miasto Wrocław.

Magdalena Talik

Dla obcokrajowca Кінофестиваль у Вроцлаві

У Польщі, у тому у Вроцлаві у кінотеатрі Nowe Horyzont, відбудеться кінофестиваль Україна! Українські стрічки можна буде переглянути вже у найближчий тиждень.

Єдиний фестиваль українського кіно в Польщі, який наближає глядачів до найновіших та найкращих постановок українського кіно. З 22 до 28 жовтня учасники вроцлавського видання фестивалю оглядатимуть художні фільми, документальні та анімаційні фільми, створені в Україні за останні роки.

Цьогорічна програма включає повнометражний дебют Катерини Горностай «Przystanek Ziemia», який переміг у розділі «Generation14 +» на цьогорічному Берлінале. У програмі також класика кіно - «Білий птах з чорною міткою», за участю Богдана Ступки, розповідає історію сільської родини музикантів, що мешкає на Буковині. На великому екрані також буде представлений найновіший

фільм Олега Сенцова «Носоріг».

Програма

- 22.10 (п'ятниця) | 19:00 | Набір анімації
- 22.10 (п'ятниця) | 21:00 | Носоріг
- 23.10 (субота) | 19:00 | Класика кіно: Білий птах з чорною родимою плямою
- 23.10 (субота) | 21:15 | Зупинка Землі
- 24.10 (неділя) | 19:15 | Уз11 Черкаси
- 25.10 (понеділок) | 19:15 | 3 зав'язаними очима
- 26.10 (вівторок) | 19:15 | Неправильні дороги
- 27.10 (середа) | 19:15 | Цей дощ ніколи не припиниться
- 28.10 (четвер) | 19:15 | Земля Івана

Катерина Бабкіна з нагородою «Angelus»

Лауреаткою премії Центральної Європи Angelus за твори, перекладені та видані польською мовою, стала українська письменниця Катерина Бабкіна.

Бабкіна перемогла з книжкою «Мій дід танцював краще за всіх». Нагороду за найкращий переклад отримав Богдан Задура, перекладач цієї книги. Крім того, Катерина Бабкіна одержала Приз глядацьких симпатій імені Наталії Горбанєвської. Цією відзнакою її нагородили за підсумками читацького онлайн-опитування. Письменниця отримає тримісячну стипендію на резиденцію у Вроцлавському домі літератури.

Нагорода для авторів з Центральної Європи «Angelus»

Центральноєвропейська літературна премія імені Ангелуса була вручена шістнадцятий раз з чого вже четвертий раз в історії премії для українського автора. Автор нагородженої книги одержує статуетку, виконану за проектом Еви Россано, а також грошову нагороду у розмірі 150 тис. злотих.

Перекладач книжки отримає 40 тисяч злотих. Організатором та меценатом Літературної нагороди Центральної Європи «Ангелус» є місто Вроцлав. Нагорода вручається щороку за найкращий прозовий твір, що минулого року вийшов польською мовою (йдеться про переклад та оригінал). Метою конкурсу є звернення особливої уваги на книжки, що торкаються найважливіших для сучасності проблем і тем.

New school in Maślice: what it will look like

There will be a new school in Maślice. The School & Kindergarten Complex at ul. Białostocka will be attended by up to 800 schoolchildren and preschoolers. The city has just signed a tender for the construction of the new educational facility. The first bell should ring next year.

Two floors up and one down

The two-storey building will consist of the main part and two wings interconnected by corridors. The -1 level will contain the sports unit, a canteen and a kitchen. Schoolchildren from Grades 1-3 will learn on the ground floor, in the separated part of the main building. They will have 12 classrooms (each for 25 children), toilets and a rest zone at their disposal.

Schoolchildren from Grades 4-8 will have their classrooms on the 1st floor. 20 classrooms and physical,

chemical and visual art workrooms with back-up facilities will be put at their disposal. In addition, speech therapist's, psychologist's, nurse's and educator's rooms will be located there.

A car park (including an underground car park), a bike parking point and a playground for preschoolers will be available.

Room for sport and greenery

Apart from indoor gyms, a multi-functional playing field, a football

field, a 60 metre running track and a long jump track will be built outside the school.

In addition, the school premises will include a patio, a garden of aromas on the level of the -1 floor as a green flat roof available mainly to Grades 4-8 and a recreation green garden over the gym.

The new school will burden off the School & Kindergarten Complex no. 12 at ul. Suwalska and will have its own catchment area. Education should start here on 1st September 2024.

Sport

Trener Urlep: znów chcemy grać o medale

Po 14 latach Andrej Urlep powraca w roli szkoleniowca koszykarzy Śląska Wrocław. To czwarta przygoda Słoweńca z WKS-em. Poprzednie zakończyły się czterema tytułami mistrza Polski.

Witamy ponownie we Wrocławiu! Wraca pan do miejsca, w którym święcił największe triumfy. Skąd decyzja o powrocie?

Andrej Urlep: Jestem pewien, że mogę pomóc Śląskowi w odbudowie, zatem po rozmowach z władzami klubu zdecydowałem się ponownie objąć WKS, by odmienić grę tej drużyny. Chcemy włączyć się do walki o najwyższe cele.

Negocjacje trwały długo czy jednak Śląsk ma w pana sercu szczególnie miejsce i obyło się bez nieprzespanych nocy?

Do meczu w Słupsku nikt z klubu nie kontaktował się ze mną, jednak po porażce z Czarnymi otrzymałem telefon i po dwóch dniach podjąłem decyzję o powrocie. Z pewnością przeszłość miała tutaj znaczenie, jednak to, co było 20 lat temu, nie pomoże nam teraz.

Co jest największą bolączką Śląska, który zanotował bardzo słaby początek sezonu?

Zawsze, kiedy zespół nie notuje

najlepszej serii, wkrada się problem mentalny, który powoduje brak chęci, zaangażowania czy zaufania do kolegów lub trenera. Zamiast koncentrować się na dobrych rzeczach, gracz skupia uwagę na złych i ciągnie siebie oraz zespół w dół. Musimy więc zmienić nastawienie zawodników.

Możemy w najbliższym czasie spodziewać się rewolucji transferowej w klubie?

Myślę, że na razie nie będziemy stosować aż tak drastycznych ruchów. Przede wszystkim chcę poznać obecną kadrę od środka, bo wierzę, że są tu zawodnicy, którzy mają potencjał i mogą dać z siebie znacznie więcej. To, na jakiej pozycji będziemy wymagali wzmocnień, pokaże czas.

Jest pan ulubieńcem kibiców. Wsparcie z trybun będzie kluczem do odbudowy drużyny, która przecież aspiruje do medali EBL?

Kibice to bardzo ważna część każdego klubu. Sam tęsknię za fanami,

Andrej Urlep (na zdjęciu) zastąpił Czarnogórcę Petara Mijovica

którzy dopingowali nas w czasach świetności. Mam jednak nadzieję, że nowa generacja kibiców także pokaże, że kocha Śląsk, ale nie tylko wtedy, kiedy drużyna wygrywa,

lecz również w takim neuralgicznym momencie.

Rozmawiał
Patrik Załęczny

Wrocławskie morsy rozpoczęły sezon

– Powyżej sześciu stopni Celsjusza woda jest jak zupa, wtedy jest dla nas za ciepła – mówi Marcin Saperek ze Stowarzyszenia Wrocławskie Morsy. Właśnie ruszył sezon na morsowanie. Gdzie mogą się zanurzyć sympatycy lodowatej wody?

Woda musi być zimna, a raczej lodowata. Inaczej nie jest się mrosem. Bo nie wystarczy wejść na 30 s do morza, które ma kilkanaście stopni.

– Prawdziwe morsowanie zaczyna się, gdy woda ma od 0,5 do 6 stopni Celsjusza. 12 stopni to kąpiel – zauważa Saperek, który morsuje

od 10 lat. – Jeśli ktoś nie wytrzyma w zimnej temperaturze, to jest kilka sposobów na to, żeby się przemóc.

Co należy zrobić? Przede wszystkim wejść do wody po solidnej rozgrzewce, wyjść z niej po ok. dwóch minutach i znów się rozgrzać, np. biegając w miejscu.

Następnie można powtórzyć ten proces. Wbiegnięcie czy wskoczenie do zimnej wody grozi szokiem termicznym.

Gdzie spotkasz morsy?

– Ja wchodząc do wody już o tym nie myślę, jestem przyzwyczajony – zauważa Marcin Saperek. Razem z innymi morsami spotyka się w soboty i niedziele o godz. 11.00 na „Morskim Oku” przy ul. Chopina. To jedno z miejsc, gdzie można morsować we Wrocławiu.

Pasjonatów zimnych kąpeli można także spotkać na kąpielisku przy ul. Harcerskiej, na Pawłowicach, w Błękitniej Lagunie w Siechnicach i w Kopalni Wrocław, gdzie wstęp jest płatny.

Jeśli ktoś chce rozpocząć swoją przygodę z morsowaniem, ale nie wie, jak do tego się zabrać, może napisać maila na adres: zarząd@

morsy.wroclaw.pl. Podczas zorganizowanego morsowania na miejscu zawsze jest ratownik.

Morsowanie coraz popularniejsze

Nieoficjalnie wrocławskie morsy zainaugurowały sezon na początku października. Sympatyków lodowatej wody jest coraz więcej.

– W stowarzyszeniu mamy ponad 100 osób. Najmłodsza ma 17 lat, a najstarsza ponad 60. Ale jest gros morsów, które do stowarzyszenia nie należą. W trakcie pandemii na kąpielisku przy Harcerskiej regularnie kąpało się po kilkadziesiąt osób – mówi Saperek, dla którego morsowanie to przede wszystkim regeneracja tkanek, mięśni i stawów. I sposób na ogólnie poprawienie wydolności organizmu oraz samopoczucia.

Piotr Bera

We Wrocławiu, z roku na rok, przybywa morsów

Tydzień w skrócie

Hubert Hurkacz w 1/4 finału turnieju ATP 1000 w Indian Wells przegrał z Grigorem Dimitrowem. Wrocławianin uległ Bułgarowi 6:3, 4:6, 6:7 (2), jednak udział w ćwierćfinale tego turnieju pozwolił Hurkaczowi wskoczyć do najlepszej dziesiątki rankingu ATP.

WYDARZENIA SPORTOWE

piłka nożna

PKO BP Ekstraklasa:
23.10, godz. 20.00,
Wisła Kraków
– **WKS Śląsk Wrocław**
(transmisja Canal+ Sport 2)

III liga mężczyzn:
23.10, godz. 15.00,
Polonia Bytom
– **Ślęza Wrocław**

Fortuna Puchar Polski:
27.10, godz. 13.30,
Centrum Piłkarskie
Kłokoczyce, Ślęza Wrocław
– **Górnik Zabrze**
(transmisja Polsat Sport)

koszykówka

Energia Basket Liga:
23.10, godz. 19.30, Hala Orbita,
WKS Śląsk Wrocław
– **MKS Dąbrowa Górnicza**
(transmisja EMOCJE.TV)

EuroCup:
27.10, godz. 20.30,
Boulogne Metropolitans 92
– **WKS Śląsk Wrocław**

Energia Basket Liga Kobiet:
24.10, godz. 17.00,
AZS Poznań – **Ślęza Wrocław**

Suzuki I. Liga Mężczyzn:
23.10, godz. 18.00, WKK Sport Center,
WKK Wrocław
– **SKS Starogard Gdański**

siatkówka

TAURON Liga Kobiet:
25.10, godz. 17.30,
Developres BELLA DOLINA
Rzeszów – **#VolleyWrocław**
(transmisja Polsat Sport)

TAURON I. LIGA:
22.10, godz. 18.00,
BKS Vista Proline Bydgoszcz
– **Chemeko-System**
Gwardia Wrocław
(transmisja Polsat Box)

TAURON I. LIGA:
27.10, godz. 17.00,
Legia Warszawa
– **Chemeko-System**
Gwardia Wrocław

piłka ręczna

I liga mężczyzn:
23.10, godz. 20.00,
KPR Ostrovia Ostrów Wlkp.
– **WKS Śląsk Wrocław**

Wydarzenia

Wysyp wydarzeń w Czasoprzestrzeni

Aż pięć wydarzeń odbędzie się 23 i 24 października w dawnej Zajezdni Dąbie przy ul. Tramwajowej 1-3. Miejsce, zwane teraz Czasoprzestrzenią, to idealna lokalizacja dla różnego rodzaju targów. W ten weekend w ramach festiwalu #KupujŚwiadomie będą to: Fashion Meeting – targi mody autorskiej i wzornictwa, Słodko Gorzko – festiwal słodkości, kawy i czekolady,

targi roślin, kwiatów i dekoracji – Zielono Mi, Natural Beauty – targi kosmetyków naturalnych i wegańskich. Po takiej uczcie dla ducha, będzie też coś dla ciała, czyli Dzika Uczta – zlot food trucków i restauracji. Wszystkie wydarzenia odbędą się w godz. 11-18, wstęp na nie jest bezpłatny. Na miejscu jest też darmowy parking. Można dojechać także tramwajami nr 1, 2, 4, 10 oraz autobusami nr 145 i 146. Należy wysiąść na przystanku „Tramwajowa”.

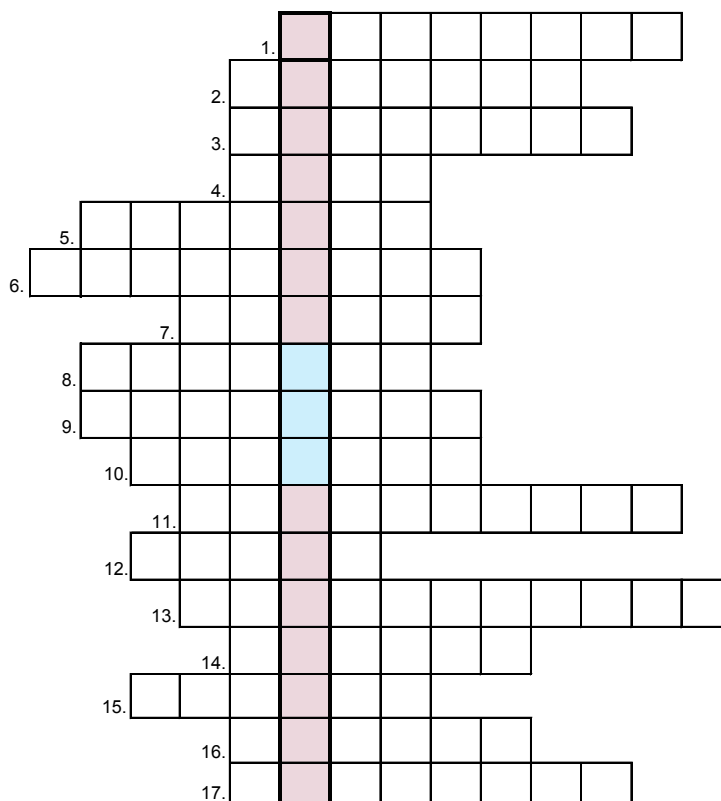
Pieśni i tańce Gruzji w Hali Stulecia

Legendarny zespół akademickiego ansamblu Gruzji „Rustavi” już od 50 lat prezentuje publiczności na całym świecie gruzińskie pieśni i tańce narodowe. Na koncercie ma ponad 8 tys. widowisk w 80 krajach, a w listopadzie po raz pierwszy z tak dużą trasą koncertową zawita także do Polski. Ze swoim programem artystycznym odwiedzi aż 14 miast, w tym

także Wrocław. Koncert odbędzie się 3 listopada w Hali Stulecia, ul. Wystawowa 1, o godz. 19.30. Bilety na to wydarzenie w cenie od 125 zł można kupić w popularnych serwisach – Eventim, eBilet, Biletyna. Tancerzom z gór Kaukazu towarzyszą tancerki, chór wykonujący pieśni ludowe oraz instrumenty z różnych regionów. Widowisko urozmaicają pojedynki na szable i akrobacje. Występy zespołu słyną z ogromnej dawki energii.

Krzyżówka nr 58

- Patron kościoła wrocławskich dominikanów.
- Niebieski, mknie po szynach.
- Przez wiele lat był najwyższym budynkiem we Wrocławiu, na jego miejscu stoi dziś Sky Tower.
- Pierwsza polska niepubliczna telewizja nadająca we Wrocławiu.
- Ogródek z pomidorami i altanką w mieście.
- Scena Teatru Polskiego we Wrocławiu mieszcząca się przy ul. Świdnickiej.
- Nawiedziła Wrocław w 1997 r.
- Najważniejszy wrocławski kościół katolicki na Ostrowie Tumskim.
- Damskie nakrycie głowy, chętnie noszone przez wrocławianki podczas Dni Seniora.
- Popularna nazwa willi Schaffgotschów stojącej na tyłach Renomy przy ul. Kościuszki.
- Instytucja we Wrocławiu, w której znajdują się cenne polskie rękopisy np. Sienkiewicza, Słowackiego.
- Centrum kultury we wrocławskiej Leśnicy.
- Wrocławski zakon męski zajmujący się ziołolecznictwem.
- W latach 60. XX wieku było to największe kino w Polsce – działało w Hali Stulecia.
- Inna nazwa Hali Stulecia.
- Tytuł, który nosił Aleksander Fredro.
- ... Raclawicka.

Regulamin i RODO

www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer **664 072 606**. Koszt jednego SMS-a wg taryfy operatora. W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź.

W tym numerze będzie to **58.HA-SŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić rozwiązaniem krzyżówki).

Na odpowiedzi czekamy do **28 października br. do godz. 20.**

Trzech zwycięzców wyłonimy zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do 4 listopada br. Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z numeru telefonu 71 776 71 00.

W tym wydaniu do zdobycia są: **bluza i worek z herbem Wrocławia oraz parasol**. Zwycięzcy z numeru 56 (hasło: Mój radny osiedlowy) to: pan Grzegorz (bluza), panie Natalia i Marta (worek). Gratulujemy!

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**

Pogotowie Ratunkowe: **999**

Policja: **997**

Straż Pożarna: **998**

Straż Miejska: **986**

Centrum Powiadomiania Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601100100**

Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)

Pogotowie energetyczne: **991**

Pogotowie gazowe: **992**

Pogotowie ciepłownicze: **993**

Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Infolinie

Centrum Informacji Turystycznej: **71 344 3111** (pn.-pt. 9.00-19.00)

Punkt Informacji dla Obcokrajowców: **71 772 49 50** (pn.-pt. 9.00-16.00)

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)

Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 77 77** (pn.-pt. 8.00-18.00)

Ważne telefony – pozostałe

Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7.00-14.00)

Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo) lub **71 799 67 00** (pn.-pt. 7.45-15.45)

Zgłoś bezpańskiego psa lub kota: **986** (całodobowo) lub **71 362 56 74** (pn., śr., czw., pt 9.00-16.30, wt. 9.00-18.30, sb., nd. 9.00-15.00)

Zgłoś awarię do ZDiUM: **71 376 00 22, 19501** (całodobowo) Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8.00-15.00, śr. 8.00-17.00)

Biuro Obsługi Pasażera MPK: **71 321 72 70/71** (pn.-pt. 7.00-21.00)

Miejskie Biuro Rzeczy Znalezionej: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8.00-14.00, śr. 8.30-16.00)

Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)

Taxi Senior: **794 123 124**

Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**

Napisz do nas!

REDAKCJA

pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
www.wroclaw.pl,
e-mail: biuletyn@araw.pl

Redaktor naczelna

Ewa Wapłak

Redaktor wydania

Agata Zięba

DRUK

AGORA
ul. Daniszewska 27
03-230 Warszawa

WYDAWCA

Gmina Wrocław